

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Hospodaření městských lesů

Vypracoval: Petr Pavlíček
Vedoucí práce: Ing. Martina Novotná, Ph.D.

České Budějovice 2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr PAVLÍČEK**
Osobní číslo: **E11127**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Hospodaření městských lesů**
Zadávající katedra: **Katedra ekonomiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Posoudit specifika hospodaření městských (obecních) lesů, zhodnotit jejich postavení v rámci národního hospodářství. Popsat jejich financování a možnosti analýzy hospodaření. Na podkladě informací z vybraného města (obce) zhodnotit postavení, financování a problémy v hospodaření městských (obecních) lesích, případně návrhy opatření.

Osnova:

Teoretická část

1. Specifika hospodaření městských (obecních) lesů
2. Financování městských (obecních) lesů
3. Možnosti analýzy hospodaření

Praktická část

4. Městské (obecní) lesy - charakteristika, výměra v rámci ČR
5. Analýza správy lesů ve vybraném místě
6. Zhodnocení situace a návrh možných zlepšení

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. Podniková ekonomika. 5. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. xxv, 498 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-336-3.

KISLINGEROVÁ, Eva a kol. Manažerské finance. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. xxxviii, 811 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-194-9.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. 304 s. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-2789-9.

KOOTEN, G. Cornelis a Hank FOLMER. Land and forest economics. Cheltenham: Edward Elgar, 2004. xiv, 533 s. ISBN 1-84542-868-4.

WÖHE, Günter a Eva KISLINGEROVÁ. Úvod do podnikového hospodářství. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 928 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-897-2.

MAREK, Petr a kol. Studijní průvodce financemi podniku. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2009. 634 s. ISBN 978-80-86929-49-1.

GRŮNWALD, Rolf a Jaroslava HOLEČKOVÁ. Finanční analýza a plánování podniku. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2007. 318 s. ISBN 978-80-86929-26-2.

Periodika

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martina Novotná, Ph.D.**
Katedra ekonomiky

Datum zadání bakalářské práce: **8. března 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

12
doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentická 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 12. března 2013

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou/diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 25. 4. 2014

Petr Pavlíček

.....

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval vedoucí bakalářské práce Ing. Martině Novotné, Ph.D. a Ing. Miroslavu Houškovi za poskytnuté rady, informace, konzultace a připomínky, které mi během přípravy práce poskytli.

OBSAH

1. Úvod.....	3
2. Specifika hospodaření městských (obecních) lesů	4
2.1. Lesní hospodářství	4
2.2. Zákon o lesích (lesní zákon)	5
2.3. Povinnosti a práva vlastníka lesa	5
2.4. Základní výměra lesů a jejich vlastnictví.....	6
2.5. Lesní hospodářské plány	6
2.6. Zvláštnosti lesní výroby	7
2.7. Vývoj (ekonomiky) lesního hospodářství v Evropě.....	8
3. Financování městských (obecních) lesů).....	10
3.1. Běžné (krátkodobé) financování	11
3.2. Financování veřejnoprávních subjektů	13
3.3. Financování lesního hospodářství	13
3.4. Vnitřní financování	14
3.5. Zisk.....	14
3.6. Investice	14
4. Možnosti analýzy hospodaření	16
4.1. Zdroje finanční analýzy.....	16
4.1.1. Rozvaha	17
4.1.2. Výkaz zisku a ztráty.....	17
4.1.3. Přehled o peněžních tocích	18
4.1.4. Příloha k účetní závěrce	18
4.1.5. Výroční zpráva.....	18
4.2. Základní cíle a oblasti finanční analýzy.....	19
4.3. Uživatelé finanční analýzy	20
4.4. Techniky finanční analýzy	21

4.5.	Analýza poměrových ukazatelů	21
4.5.1.	Ukazatele rentability	22
4.5.2.	Ukazatele aktivity	23
4.5.3.	Ukazatele zadluženosti	23
4.5.4.	Ukazatele likvidity	24
4.5.5.	Ukazatele tržní hodnoty	24
4.5.6.	Výrobní ukazatele	25
5.	Metodika	26
6.	Městské (obecní) lesy – charakteristika, výměra v rámci ČR	28
6.1.	Zaměstnanci	28
6.2.	Charakteristika konkurenčních podniků	29
6.3.	Výměra lesů v rámci ČR	29
7.	Analýza správy lesů ve vybraném místě	30
7.1.	Vývoj výnosů	30
7.2.	Vývoj nákladů	31
7.3.	Analýza poměrových ukazatelů v podniku	32
7.3.1.	Analýza rentability	32
7.3.2.	Analýza aktivity	35
7.3.3.	Analýza zadluženosti	36
7.3.4.	Analýza likvidity	38
7.4.	Porovnání s konkurenčními podniky	39
8.	Zhodnocení situace a návrh možných zlepšení	45
9.	Závěr	47
I.	Summary	48
II.	Seznam použité literatury	49
III.	Seznam grafů	
IV.	Seznam tabulek	

1. Úvod

Analýza hospodaření by měla být důležitou součástí nejen řízení podniku, ale také každé domácnosti. Jedná se o rozbor hospodaření a analýzy výsledků dosažených v minulých letech. Tyto skutečnosti jsou důležité vzhledem k možnému budoucímu vývoji nákladů, výnosů a s nimi souvisejícím hospodářským výsledkem. Jakékoliv rozhodnutí v podniku je proto nutné analyzovat a přizpůsobit aktuální situaci, aby podnik neztratil postavení na trhu a zůstal konkurenceschopný. Z tohoto důvodu je prakticky v každém podniku prováděna analýza hospodaření. Finanční analýza nemusí nutně znamenat pouze soubor aplikací a metod, ale její výsledky by měly především podniku poskytnout podniku prostor pro zhodnocení svých rozhodnutí a momentálního stavu, případně navrhnout možnosti zlepšení.

Tato práce se zabývá hospodařením městských lesů, konkrétně společností Správa městských lesů Jihlava, s. r. o. Z důvodu zaměření na lesní společnost se teoretická část práce zabývá specifikami hospodaření a financování městských lesů a také možnostmi finanční analýzy.

V praktické části bude stručně charakterizována společnost Správa městských lesů Jihlava, s. r. o. Cílem praktické části je kromě základní charakteristiky analyzované společnosti, městských lesů a jejich výměr v České republice analýza hospodaření výše uvedené společnosti pomocí analýzy rentability, aktivity, zadluženosti a likvidity. V praktické části práce následně porovnává vypočtené výsledky s finanční analýzou provedenou v pěti konkurenčních společnostech. Tyto výsledky může podnik využít ke svému prospěchu a díky výstupům z finanční analýzy si udělá obrázek o fungování ostatních firem se stejným předmětem podnikání. V závěru budou shrnuty dosažené výsledky a zhodnocena situace společnosti, případně budou navržena opatření, která by mohla vést k případnému zlepšení.

2. Specifika hospodaření městských (obecních) lesů

2.1. Lesní hospodářství

Je součástí tzv. lesnicko-dřevařského sektoru. Lesní hospodářství je organizovaným uspořádáním základních výrobních faktorů (především lesa), procesů a obchodních činností. Tímto pojmem lze nazvat nejen lesní výrobu, ale i další činnosti související s lesem, např. hospodářská úprava lesů, správa vodních toků, stavební činnost (výstavba a údržba lesních komunikací nebo meliorace¹), strojírenská činnost atd. (Kupčák, 2003)

Lesní hospodářství se zabývá následujícími činnostmi: zakládáním, obnovou, ochranou lesa, těžbou dřeva a chovem a ochranou lesní zvěře. Na les je ze společenského hlediska pohlíženo podle dvou funkcí, které plní:

- hlavní produkční funkce (přirozený zdroj dřevní hmoty)
- mimoprodukční funkce (pozitivní působení na životní prostředí tzn. i na tělesné a duševní zdraví člověka)

Součástí mimoprodukční funkce lesa je například regulace teplotních a vlhkostních poměrů v půdě i ovzduší, zlepšování klimatických podmínek, režimu a koloběhu vody. Dalšími vlivy, které les na životní prostředí má, jsou: zpevnění půdy kořeny (zabraňují sesuvům půdy, odplavování půdy srážkami, odvájí větrem nebo pohybu sněžných lavin), dále les slouží k rekreaci, sportu nebo zdravotnickým a estetickým potřebám.

Podle toho, která ze základních funkcí lesa převažuje, rozlišujeme:

- lesy hospodářské (slouží k pěstění a těžbě dřeva podle zásad lesního hospodaření, tvoří 76,7 % z celkové plochy lesů v ČR)
- lesy ochranné (tyto lesy chrání zemědělské pozemky před místním zrychlením větrů, povodněmi, lavinami, regulují oběh vody, upevňují břehy srázů, vodních nádrží, výsypek, atd., tvoří 3,5 % z celkové plochy lesů)
- lesy zvláštního určení (chrání vodní zdroje v pásmech hygienické ochrany a v ochranných pásmech léčivých a minerálních vod, např. lesy lázeňské nebo rekreační, největší část těchto lesů tvoří lesy národních parků a přírodních rezervací, tvoří 19,8 % z celkové plochy lesů) (Synek & Kislingerová, 2010)

¹Meliorace – různá opatření vedoucí ke zlepšení úrodnosti půdy

2.2. Zákon o lesích (lesní zákon)

Hospodaření v lesích se řídí zákonem o lesích č. 289/1995 Sb. Celkem 65 paragrafů stanovuje předpoklady pro zachování, péči a obnovu lesa jako národního bohatství, jež tvoří nenahraditelnou součást životního prostředí. Dále stanovuje předpoklady pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v lese. Zákon o lesích je rozdělen do 6 částí. První část se dále dělí na 10 hlav, z nichž některé jsou dále rozděleny na oddíly. (Lesní zákon 289/1995 Sb., 1995)

2.3. Povinnosti a práva vlastníka lesa

Povinnosti

Hlavním úkolem vlastníka lesa je zachovávat funkce lesa, nepoškozovat zájmy jiných vlastníků lesa a zachování genofondu lesních dřevin (zajišťovat biologickou různorodost). V praxi se jedná o tyto činnosti:

- a) těžba lesních porostů
- b) obnova lesa - činnosti vedoucí ke vzniku lesního porostu
- c) ochrana lesa - omezení škodlivých činitelů, ochranná opatření proti škodlivým činitelům a redukce následků jimi způsobených
- d) výchova lesa – dbát na vývoj, růst, zdravotní stav, kvalitu a odolnost lesního porostu
- e) plnění všech funkcí lesa
- f) další činnosti – například lesní dopravy nebo dodržování zákazu některých činností v lese

Práva

Při lesním hospodaření má vlastní právo na:

- náhrady při poškození lesa
- náhrady újmy vzniklé v důsledku hospodaření v lese
- možnost vybrat si odborného lesního hospodáře
- podporu hospodaření v lesích (Matějíček & Skoblík, 1997)

2.4. Základní výměra lesů a jejich vlastnictví

Od druhé poloviny 20. století se stále zvyšuje zalesnění v ČR, které momentálně tvoří až 33,9 % (2 661 889 ha) celkové rozlohy státu. Toto procento řadí ČR mezi země s vysokou lesnatostí.

Největší podíl lesů je ve vlastnictví státu (59,8 %), přičemž přibližně 85% z tohoto podílu mají ve správě Lesy ČR, s. p. Dalším velkým vlastníkem jsou obce, jejich lesní družstva a společenstva (17,96 %), dále soukromé fyzické osoby vlastní 22,1 %, zbytek (0,14 %) je ostatních majitelů.

Od roku 1930 se velikost zásoby dřeva v lesích zvýšil na více než dvojnásobek, momentální průměrná zásoba na 1 ha lesního pozemku je 264 m³ (Ministerstvo zemědělství ČR).

V Evropě je procentní podíl lesů přibližně 40%, naopak celosvětový průměr je přibližně 30%, největší plochy lesů jsou například v Kanadě, kde se vyskytuje až 10 % celosvětových lesů. Přičemž se především v Evropě stále zvyšuje význam lesů vzhledem k čištění ovzduší a dalším environmentálním službám, které lesy poskytují. (Van Kooten, 2004)

2.5. Lesní hospodářské plány

Úkolem hospodářské úpravy lesů je vytvářet lesní hospodářské plány (LHP) a lesní hospodářské osnovy (LHO), podle těchto plánů a osnov hospodaří vlastníci lesů, ve spolupráci s odbornými lesními hospodáři. Dle zákona o lesích č. 289/1995 Sb. a vyhlášky ministerstva zemědělství č. 84/1996 Sb. o lesním hospodářském plánování, se v lesích v České republice hospodaří podle lesních hospodářských plánů, popřípadě lesních hospodářských osnov.

Lesní hospodářské plány (LHP) jsou nástrojem vlastníků lesa, který je vyměřen na více než 50 ha lesa (bez ohledu na vlastnictví právnickou, či fyzickou osobou), mohou si je však pořídit i vlastníci lesů o výměře menší než 50 ha. Jsou vytvořeny pro obhospodařování lesa a vypracovávají zpravidla na dobu deseti let. Vlastníci lesů si tyto plány pořizují na vlastní náklady. Lesní hospodářské plány obsahují tyto náležitosti:

- a) textovou část
- b) hospodářskou knihu
- c) lesnické mapy

Plány obsahují dva typy ustanovení a to:

- závazná (maximální celková výše těžeb nebo minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu)
- doporučující

Pro všechny lesy, pro které není zpracován LHP, se vyhotovují lesní hospodářské osnovy (LHO). Tyto osnovy slouží pro zjištění stavu lesů a pro výkon státní správy lesů v lesích ve vlastnictví právnických a fyzických osob o výměře menší než 50 ha.

Lesní hospodářská osnova obsahuje:

- a) všeobecnou část obsahující vymezení území
- b) údaje pro porostní skupiny, porosty či dřeviny s uvedením identifikace vlastníka lesa
- c) plochovou tabulku
- d) lesnickou mapu
- e) vlastnické separáty (Ministerstvo zemědělství, 1997)

2.6. Zvláštnosti lesní výroby

Lesní výrobu je možné rozdělit na dvě hlavní činnosti:

- činnosti člověka (práce)
- činnost lesního ekosystému (procesy růstu)

Tyto dvě činnosti neprobíhají současně. Zpočátku je třeba vynaložit práci člověka na založení, reprodukci nebo obnovu lesního ekosystému, až poté probíhá proces růstu, při kterém je opět vynakládána lidská práce na ochranu a výchovu. Poslední částí procesu je opět lidská práce v podobě mýtní těžby a realizace produkce (Kupčák, 2003).

Za zvláštnosti lesní výroby se považuje:

- extrémně dlouhá výrobní doba – pohybuje se od 30 až do 200 let, tato doba záleží na typu dřeviny
- pracovní doba – ve vztahu k dlouhé výrobní době je pracovní doba relativně krátká

- časová rozdílnost v dokončování výroby – v průběhu obmýtí dřevin lze průběžně získávat výrobky (např. vánoční stromky z prořezávek), výrobní proces nekončí jednorázově, je postupně „ukončován“ po celou dobu obmýtí²
- geografické prostředí – jednotlivé dřeviny mají specifické nároky na vlastnosti místa, kde rostou
- rozdílná forma účasti ve výrobním procesu – les je dlouhodobě rozpracovaným výrobkem, ve výrobním procesu může být:
 - pracovním předmětem (v době vynakládání lidské práce)
 - pracovním prostředkem (při přirozené obnově lesa)
- prostorová rozptýlenost – vzdálenost jednotlivých pracovišť
- sezónnost – nejvíce se projevuje v pěstební činnosti, většinou způsobena biologickým charakterem
- využívání pralesů – těžební proces nemusí vždy začínat zalesňováním, ale přímo těžbou, a to v případě, že lesy tj. pralesy vzniknou bez lidské práce
- les je polyfunkční – poskytuje nejen dřevo, ale i ovoce, byliny, zvěř nebo mimo-produkční funkce lesa

Tyto zvláštnosti se promítají do ekonomických výsledků lesního podniku jak negativně tak i pozitivně, ztěžují tím srovnávání dosažených výsledků s jinými odvětvími. (Pulkrab, Šišák, Bartuněk, & Blud'ovský, 2005)

2.7. Vývoj (ekonomiky) lesního hospodářství v Evropě

Počátky ekonomického myšlení v lesnictví se začínají vyskytovat v polovině 18. století. Vznik tohoto myšlení je ve střední Evropě spojen především s lesním hospodářstvím v Německu a Rakousku-Uhersku. Vývoj uplatňování ekonomických principů v lesním hospodářství lze rozdělit do šesti pojetí:

1. Pojetí kameralistického učení o hospodaření (18. století) – jejich hlavním požadavkem na lesní hospodářství byla co nejvyšší tvorba dříví a jiných produktů lesní výroby. Název kameralistika je odvozen od kamerálních věd, jejichž předmětem byly otázky finanční a daňové politiky, zásady obchodu, živnostenské právo, zemědělství a lesnictví. V polovině 18. století se z těchto věd vyvinuly

²*doba obmýtí – proces, při kterém ze semene vyrostе strom – výrobek (v průměru 100 – 110 roků)*

tzv. politické vědy, které se blížily dnešnímu pojetí národohospodářské vědy a obsahovaly tři části: ekonomickou teorii, financování a hospodářskou politiku.

2. Liberalistické pojetí hospodaření (počátek 19. století) – toto učení zdůrazňuje nutnost volné konkurence a žádné zásahy státu do hospodářského života. Hlavními znaky je svoboda podnikání, pohybu práce a kapitálu, volná tvorba cen a úroků. Charakteristickým znakem tohoto pojetí byly přesuny majetků, les se stával předmětem investičních činností, přičemž bylo usilováno o rentabilitu vynaložených prostředků.
3. Pojetí založené na teorii lesní renty (polovina 19. století) – dle této teorie je základem lesní výroby biologický proces růstu dřevin. V zásadě toto pojetí souhlasí s liberalistickým přístupem k lesnímu hospodářství. Nevyžaduje obvyklou míru rentability vloženého kapitálu, postačilo jeho nižší zúročení.
4. Pojetí založené na teorii čistého výnosu z půdy (konec 19. století) – tato teorie pracovala se ziskem jako rentou z vloženého kapitálu do lesa a půdy. Hlavním požadavkem byl co nejvýhodnější poměr mezi vloženým kapitálem a dosaženou rentou, což vedlo k nižším hektarovým zásobám dříví, snižování doby obmýtí a produkci slabšího dříví.
5. Teorie založena na čistém výnosu z lesa (počátek 20. století) – tato teorie vychází ze zásady, že les je „dar přírody“. Z tohoto důvodu nelze výdaje na jeho založení účetně evidovat. Při vytěžení lesa se náklady na jeho obnovu odečítaly od výnosů za tržby z mýtní těžby. Snahou bylo udržení lesních porostů v takovém stavu, ve kterém je možné nepřetržitě těžit dříví, současně však také usilovali o maximální rozdíl mezi dosahovanými výnosy a vkládanými výlohami.
6. Pojetí maximalizace zisku (20. století) – zdůrazňuje především produktivitu, rentabilitu, hospodárnost a výnosovou nepřetržitost. Dochází ke zdokonalení kalkulací nákladů a výnosů, metod oceňování lesů a uplatnění metody lesní statiky. V souvislosti s tím se zdokonaluje účetnictví. Je kladen důraz na význam plánování, dochází k využívání matematických metod v oblasti analýzy výrobních výsledků, plánování a v úseku operativního rozhodování. Zvyšuje se význam mimoprodukčních funkcí lesa. (Kupčák, 2003), (Pulkrab, Šišák, Bartuněk, & Blud'ovský, 2005)

3. Financování městských (obecních) lesů

Pojmem financování podniku, odvozeného od anglického financing, se rozumí veškerá opatření k zajištění kapitálu, která vedou ke změnám ve výši nebo ve struktuře finančních zdrojů podniku (Kupčák, 2003).

Financování je soubor opatření, která směřují k včasnému zajištění potřebných finančních prostředků pro plánované i operativní aktivity podniku. Vyhodnocování finančního krytí podnikových aktivit je jednou ze základních úloh vedení podniku. Pro financování podniku jsou nejdůležitější tyto dvě otázky:

- *objem potřeby finančních prostředků podniku členěný podle účelů použití*
- *zdroje a podmínky krytí potřeby finančních prostředků (zdroje financování a druh investičních prostředků)* (Schmithüsen, Kaiser, Schmidhauser, Mellinshoff, & Kammerhofer, 2009)

Dle Synka (2010) je financování souhrnný pojem pro získávání a rozdělování fondů.

Financování je ovlivňováno dvěma faktory:

- čas (peněžní jednotka má v různých časových okamžicích rozdílnou hodnotu, např. koruna získaná dnes má větší hodnotu než koruna získaná za den nebo týden)
- riziko (představuje nebezpečí, že očekávané výnosy nebudou získány, popřípadě, že investovaný kapitál bude ztracen, přitom obvykle platí, že čím vyšší je riziko, tím je vyšší požadovaný výnos)

Podle původu kapitálu lze financování rozdělit na:

- **vnitřní financování** (hlavním zdrojem vnitřního financování je hospodářská činnost, jejímž výsledkem je zisk resp. odpisy a dlouhodobé rezervní fondy, prostředky uvolněné rychlejším obratem kapitálu atd.)
- **vnější financování** (kapitál přichází ze zdrojů mimo podnik a dělí se na dvě skupiny:
 - financování z vlastních zdrojů - vklady a podíly zakladatelů, spoluvlastníků a vlastníků
 - financování z cizích zdrojů - dlužní úpisy (obligace) všech druhů, všechny úvěry (půjčky)

Zvláštní formou financování z cizích zdrojů je potom leasing. Spočívá v pronajímání kapitálu (strojů, výrobních zařízení, automobilů, letadel atd.) leasingovou (pronajímající) společností. Rozlišují se dva hlavní druhy leasingu:

- operativní (provozní) – tradiční smlouva o nájmu (po skončení nájmu zůstává předmět ve vlastnictví leasingové společnosti)
- finanční – nájemní smlouvu nelze vypovědět (po skončení nájmu přechází předmět za předem určenou cenu nájemci)

Druhé nepoužívanější rozdělení je podle pravidelnosti:

- **běžné financování** – jedná se o činnosti zahrnující zajišťování a vynakládání peněz na běžný provoz podniku (nákup materiálu, výplata mezd, palivo, energie, placení nájemného, daní, splácení krátkodobých závazků, přepravného, vyplácející dividend a úhradu jiných výdajů)
- **mimořádné financování**- rozděluje se na:
 - a) financování při zakládání podniku (zajištění peněz na pořízení pozemků, budov, strojů, zásob, materiálu atd.)
 - b) financování při rozšiřování podniku (alokace do fondů a finančních investic)
 - c) financování při spojování nebo sanaci podniku
 - d) financování při likvidaci podniku

3.1. Běžné (krátkodobé) financování

Nejdůležitějším úkolem krátkodobého financování je zajištění kapitálu pro potřeby financování oběžného majetku a činností s ním spojených. Oběžný majetek a činnosti s ním spojené lze nazvat pracovní kapitál. Řízení pracovního kapitálu má dva úkoly:

- určení potřebné (optimální, přiměřené) výše každé položky oběžných aktiv a jejich celkové sumy
- určení, jakým způsobem bude oběžný majetek financován

Je podstatné, aby měl podnik tolik oběžného majetku (zásob, surovin, materiálů, hotových peněz, pohledávek), kolik vyžaduje hospodárny provoz podniku. V případě, že má oběžného majetku méně, je investiční majetek podniku (budovy, výrobní zařízení, stroje, tj. výrobní kapacity) nevyužit, což není hospodárny a celkově tento stav brzdí vývoj podniku. Naopak v případě, že má podnik oběžného majetku víc, než je optimální

množství, je jeho část v nečinnosti, což vyvolává přebytečné náklady (úrokové náklady z vázaného majetku). Z toho plyne, že výše oběžného majetku (oběžných aktiv) by měla být optimální.

Důležité je stanovení optimální výše oběžných aktiv. Při určení optimální výše lze postupovat dvěma způsoby:

- analyticky (u jednotlivých významných položek oběžných aktiv určíme její optimální výši)
- globálně (souhrnným výpočtem pomocí tzv. obrátového cyklu peněz)

Obrátový cyklus peněz je doba mezi přijetím inkasa z prodeje výrobků a platbou za nakoupený materiál. Je to doba, po kterou jsou fondy podniku vázány v oběžných aktivech. Obrátový cyklus peněz se skládá ze tří ukazatelů:

- **doba obrátu zásob** je průměrná doba od nákupu materiálu po dobu jeho prodeje (tzv. dodávkový a výrobní cyklus), lze ji vypočítat podle vzorce:

$$\frac{\text{průměrná zásoba}}{\text{tržby}/360}$$

- **doba obrátu pohledávek** (doba inkasa) je doba, která uplyne od fakturace výrobků až do dne inkasa, lze ji vypočítat dle vzorce:

$$\frac{\text{pohledávky}}{\text{tržby}/360}$$

- **doba odkladu plateb** je doba mezi nákupem práce a materiálu a platbou za ně, snižuje dobu obrátového cyklu peněz a lze ji vypočítat tímto vzorcem:

$$\frac{\text{závazky}}{\text{jednodenní nákupy}}$$

Celkový obrátový cyklus peněz lze vypočítat podle následujícího vzorce:

$$= \text{doba obrátu zásob} + \text{doba obrátu pohledávek} - \text{doba odkladu plateb}$$

Z tohoto vzorce vyplývá, že čím kratší celkový obrátový cyklus je, tím méně potřebuje podnik pracovního kapitálu. Obrátový cyklus lze zkrátit několika způsoby:

- zkrácením doby obrátu zásob (zkrácení doby výroby, zásobování, expedice)

- zkrácením doby obratu pohledávek (poskytnutí slev odběratelům za dříve splacené pohledávky)
- prodloužením doby odkladu plateb (toto prodloužení nesmí zvýšit náklady podniku a poškodit vztahy s dodavateli) (Synek & Kislingerová, 2010)

3.2. Financování veřejnoprávních subjektů

Veřejnoprávní subjekty jsou zpravidla propojeny s rozpočtem veřejného vlastníka a možnosti jejich financování je závislé na rozhodnutí veřejného vlastníka (kraje, obce, vlády). Týká se to také lesních závodů, které obhospodařují veřejnoprávní lesy. Aspekty vnějšího financování (úvěrové a podílnické financování) nejsou v kompetencích jednotlivých veřejnoprávních subjektů, ale jsou upraveny v rámci rozpočtu vlastníka. V oblasti vnitřního financování jsou výnosy z realizovaných výkonů veřejnoprávního subjektu odváděny do rozpočtu vlastníka, stejně jako finanční prostředky z odpisů a z restrukturalizace kapitálu. V lesním hospodářství, kde je v lesích hospodařeno trvale udržitelným způsobem, je využíván princip rezervy na pěstební činnost k zajištění financování potřebných pěstebních činností v budoucích letech. Výnosy z prodaného dřeva, které překročily průměrný potenciál roční těžby, je možné dle rozhodnutí veřejných vlastníků lesa nebo na základě právních ustanovení převést do rezerv na pěstební činnost. Z tohoto fondu je možné v obdobích nižších výnosů a těžby zajistit potřebnou likviditu z vlastních prostředků a financovat pěstební činnost.

3.3. Financování lesního hospodářství

Lesní hospodářství uspokojuje poptávku po dřevě a jiných produktech lesa, ale zároveň poskytuje služby veřejnosti. Předpokladem pro vyvážené financování lesního hospodářství je zajištění dostatečných příjmů od odběratelů dřeva a jiných produktů lesa, od soukromých uživatelů lesa i z veřejných zdrojů. Tržby z prodeje dřeva, lesnických služeb a jiných lesních produktů tvoří většinový podíl na vnitřním financování lesního hospodářství v každém podniku, zabývajícím se lesnictvím. Dalšími zdroji financování lesního hospodářství mohou být smluvně upravené finanční příspěvky poskytované zájmovými organizacemi nebo soukromými zájmovými skupinami. Případným zdrojem mohou být i finanční příspěvky od státu, poskytované na smluvní nebo zákonné bázi. Tyto příspěvky vyplývají ze zájmů veřejnosti na udržení přírodě blízkých lesů a péči o ně v silně

hospodářsky využívané krajině. (Schmithüsen, Kaiser, Schmidhauser, Mellinghoff, & Kammerhofer, 2009)

3.4. Vnitřní financování

Výnosy podniku jsou tvořeny tržbami za prodej výrobků a poskytovaných služeb (provozní výnosy), finanční výnosy vznikají v peněžních ústavech a mimořádné výnosy vznikají např. prodejem investičního majetku.

Náklady jsou především mzdy, platy, energie a materiál (provozní náklady), odpisy investičního majetku, úroky apod. (finanční náklady) a ostatní provozní náklady.

Hospodářský výsledek je rozdílem mezi náklady a výnosy, může být kladný, či záporný. V kladném případě se jedná o zisk, v záporném o ztrátu. (Pulkrab, Šišák, Bartuněk, & Blud'ovský, 2005)

3.5. Zisk

Zisk je základním motivem pro podnikání a zároveň hlavním měřítkem pro rozhodování v podniku. Je také hlavním zdrojem samofinancování (zdroj hrazení výdajů vlastními příjmy, především ziskem a odpisy) a důležitou součástí finanční analýzy hospodaření podniku. Existuje několik druhů zisku:

- účetní zisk (zjistíme jej z účetnictví)
- daňový zisk (účetní zisk je upraven o změny dané daňovým zákonem)
- ekonomický zisk (odečteme veškeré náklady od výnosů) (Synek & Kislíngrová, 2010)

3.6. Investice

Investování je samostatnou činností v podniku, kterou lze chápat jako ekonomickou činnost, při níž se podnik vzdává své současné spotřeby s cílem zvýšení produkce statků v budoucnosti. Obdobnou definicí jsou investice chápány jako vynakládání současných zdrojů za účelem získání budoucích (zpravidla méně jistých) užitků.

V podnikové praxi jsou investice rozlišovány podle toho, kam plynou kapitálové výdaje:

- a) nehmotné investice - pořízení nehmotného dlouhodobého majetku (know-how, výdaje na výzkum, vzdělání nebo sociální rozvoj)

- b) hmotné investice – pořízení hmotného dlouhodobého majetku (investice, které vytvářejí, nebo rozšiřují výrobní kapacitu podniku)
- c) finanční investice – nákup dlouhodobého finančního majetku (cenné papíry, obligace, akcie, půjčení peněz za účelem získání úroků, zisku nebo dividend)

Investiční rozhodování jsou v praxi obvykle spojena s vysokým objemem investovaného kapitálu, jeho dlouhodobou vázaností a značným vlivem na jiné oblasti podniku. Z těchto důvodů je nutné věnovat investičnímu plánování náležitou pozornost.

(Valach, 2006), (Synek & Kislingerová, 2010)

4. Možnosti analýzy hospodaření

Finanční analýza je metoda, kterou lze hodnotit finanční hospodaření podniku. Prvním krokem je získání všech potřebných dat, která se poté třídí, poměřují mezi sebou navzájem, agregují, kvantifikují se vztahy mezi nimi, určuje se jejich vývoj a hledají se kauzální souvislosti mezi daty. Tímto procesem se zvyšuje vypovídací schopnost zpracovávaných dat a zároveň se zvyšuje i jejich informační hodnota. (Sedláček, 2011)

Dle Marka a kol. (2009) pojem finanční analýza může být používán v různých souvislostech. V tomto případě bude tento termín používán v souvislosti s rozbořením finančního hospodaření společnosti na základě znalosti její účetní dokumentace.

Pojem finanční analýza je odvozen z anglického slova *financial analysis* a představuje proces vyvozování závěrů a vyšetřování z výsledků finančního hospodaření konkrétního podniku minulých nebo budoucích období, včetně zjišťování slabých a silných stránek, testování konkrétních finančních parametrů a ověřování jejich relevantnosti pro podnik.

Před jakýmkoliv rozhodováním o dalším osudu určitého podnikatelského záměru, neexistenci či existenci podniku, zahájením nebo odstoupením od investice by prvním krokem měla být finanční analýza. Finanční analýza je významnou součástí podnikového řízení (interní finanční analýza) a zdrojem pro rozhodování subjektů mimo podnik např. věřitelů, akcionářů, konkurence (externí finanční analýza) (Smejkal & Rais, 2010)

4.1. Zdroje finanční analýzy

K sestavení finanční analýzy je třeba velké množství dat z různých zdrojů a různé povahy.

Tyto zdroje se dají rozdělit do dvou skupin:

- vnitřní (jsou čerpány především z účetních výkazů finančního účetnictví, informací finančních analytiků a manažerů podniku, nebo výroční zprávy)
- vnější (roční zprávy emitentů veřejně obchodovatelných cenných papírů, burzovní zpravodajství apod.)

Hlavním a nejdůležitějším zdrojem těchto ekonomických dat je finanční účetnictví. Díky základním finančním výkazům, které z něj plynou, tvoří základní datovou bázi,

příčemž úkolem finanční analýzy je vytěžit z těchto výkazů a dalších zdrojů informací, posoudit finanční zdraví podniku a připravit podklady pro potřebná řídicí rozhodnutí.

4.1.1. Rozvaha

Rozvaha je účetní výkaz podávající informace o finanční pozici ekonomické veličiny, respektive stavu majetku a zdrojů (aktiv a pasiv) podniku k určitému okamžiku. Většinou se sestavuje k poslednímu dni účetního období v peněžním vyjádření. Při sestavování platí tzv. princip bilanční rovnosti, který říká, že žádný podnik nemůže mít více zdrojů než majetku a naopak. Platí, že $AKTIVA = PASIVA$. Rozvaha může být vedena jednou ze dvou forem:

- účetní – forma dvoustranného účtu, kde levou stranu tvoří aktiva a pravou pasiva, tato forma je dle vzoru Evropské unie převzata i legislativou České republiky.
- vertikální – postupně jsou pod sebe seřazeny položky aktiv, poté dále s minusovým znaménkem položky pasiv. Konečný výsledek tohoto výpočtu tvoří vlastní kapitál.

Aktiva

Aktiva jsou majetek vložený do společnosti sloužící k podnikání. Tento majetek má přinést budoucí ekonomický prospěch. Tvoří je tři základní složky, a to dlouhodobý majetek, oběžná aktiva (krátkodobé a dlouhodobé pohledávky, zásoby) a pohledávky za upsaný základní kapitál.

Pasiva

Pasiva jsou složeny ze dvou složek a to z cizího a vlastního kapitálu. Vlastní kapitál tvoří rozdíl mezi celkovými aktivy a celkovými dluhy podniku, tento rozdíl je účetní hodnotou podniku. Cizí kapitál jsou současné závazky podniku v podobě povinnosti něco konat (zaplatit, zúčtovat vytvořené zdroje do výnosů, dodat, atd.)

4.1.2. Výkaz zisku a ztráty

Smyslem výkazu zisku a ztráty neboli výsledovky je informovat o finanční výkonnosti podniku, tzn. o výnosech, nákladech a tvorbě výsledku hospodaření za určité období. V České republice může být formálně uspořádána dvěma způsoby:

- výsledovka v druhovém členění (vertikální forma, kde jsou jednotlivé druhy výnosů a nákladů řazeny pod sebou dle určitého předem stanoveného pořadí, na konci řady je uveden celkový výsledek hospodaření jako rozdíl mezi celkovými výnosy a celkovými náklady)
- výsledovka v účelovém členění (náklady zde nejsou řazeny podle druhu, ale podle účelu, na který byly vynaloženy)

4.1.3. Přehled o peněžních tocích

Cash flow neboli přehled o peněžních tocích je účetní výkaz, který zachycuje příjmy a výdaje realizované podnikem v minulém období. Tento výkaz slouží jako informace o platební schopnosti podniku a o tom, kde podnik peněžní prostředky získal. Rozvaha ani výkaz zisku a ztráty tyto informace neobsahují, cash flow je tak jejich doplňkem.

Výkaz je možný sestavit dvěma způsoby a to:

- přímou metodou (zachycuje jednotlivé druhy příjmů a výdajů v jejich původní podobě, v které se projevují na výstupu a na vstupu)
- nepřímou metodou (v této metodě je upravován výsledek hospodaření běžného účetního období o rozdíly mezi výnosy a příjmy na jedné straně a o rozdíly mezi náklady a výdaji na druhé straně)

4.1.4. Příloha k účetní závěrce

Hlavním účelem přílohy je podání vysvětlujících a doplňujících informací k rozvaze a výkazu zisku a ztráty. Příloha musí být neutrální, spolehlivá a vedení účetních záznamů musí být srozumitelné. Poskytuje obraz o majetku, závazcích a vlastním kapitálu, nákladech, výnosech a hospodářském výsledku.

4.1.5. Výroční zpráva

Výroční zpráva je dokument, který podává informace o vývoji společnosti za poslední hospodářský rok. Obsahuje tyto náležitosti: informace o vývoji činnosti účetní jednotky, o výdajích na činnost v oblasti výzkumu a vývoje, o pořizování vlastních akcií, o předpokládaném vývoji činnosti účetní jednotky a další náležitosti, které jsou uvedené v § 21 zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb. (Marek a kol., 2009), (Kislingerová, 2007), (Grünwald & Holečková, 2009)

4.2. Základní cíle a oblasti finanční analýzy

Různé skupiny uživatelů finanční analýzy mají různé informační potřeby, i přesto lze odvodit obecné pravidlo, že tyto skupiny jsou (každá skupina v té či oné míře) zainteresovány na zjištění základních charakteristik finanční a hospodářské situace podniku, jehož účetní výkazy jsou předmětem rozboru. Zajímá je především:

- výnosnost (rentabilita) podniku – schopnost zajistit přiměřený zisk z vloženého kapitálu
- krátkodobá likvidita (platební schopnost) podniku – zda je schopný uspokojit své finanční závazky v době splatnosti
- hospodářská a finanční stabilita (dlouhodobá solventnost) podniku – zda je schopný dlouhodobě zabezpečit své finanční závazky a dosahovat (dlouhodobě) přiměřené výnosnosti

Finanční analýza, lze ji také nazvat rozbořem účetních výkazů, se proto zaměřuje přednostně na výše uvedené skutečnosti. Tyto tři skutečnosti také představují základní cíle účetních výkazů. Pro rozbor těchto skutečností jsou účetní výkazy nezbytnou podmínkou, avšak existují další fakta, ke kterým je nutné přihlížet a v účetních výkazech se neobjeví, například kvalifikace, konkurenční schopnosti a vedení podniku, celkové postavení na trhu, míra diverzifikace výroby atd. Z toho plyne, že výsledky finanční analýzy jsou pro podnik důležité, ale slouží především jako určité vodítko a nelze tyto výsledky přijímat bez výhrad. (Marek a kol., 2009)

Když podnik provádí finanční analýzu, je nutné brát v úvahu několik podmínek:

- podmínka aplikovatelnosti – je nutné používat metody adekvátní praktickým možnostem a podmínkám podniku
- podmínka efektivnosti – náklady, vynaložené na zpracování by neměly přesáhnout očekávané výnosy plynoucí z využití výsledků
- podmínka účelnosti – finanční analýza je realizována k předem vymezenému cíli (Sedláček, 2011)

O informace týkající se finanční situace podniku má zájem mnoho subjektů, které přicházejí do kontaktu s podnikem. Finanční analýza není důležitá jen pro akcionáře, věřitele nebo podnikové manažery, ale také pro externí uživatele, jimiž můžou být například

banky, dodavatelé nebo odběratelé. Finanční analýzu lze rozdělit na dvě hlavní skupiny (podle toho kdo ji provádí nebo, kdo ji potřebuje):

- interní (manažeři, zaměstnanci)
- externí (banky, obchodní partneři, konkurenti)

Každá z těchto skupin má specifické zájmy, s kterými je spojen určitý typ ekonomických rozhodovacích úloh.

4.3. Uživatelé finanční analýzy

- **manažeři** - využívají informace z finančního účetnictví pro dlouhodobé i operativní řízení podniku, manažeři mají nejlepší přístup k informacím, ze všech uživatelů, znají pravdivý obraz finanční situace, který využívají ke své každodenní práci a veškeré činnosti podřizují základním cílům podniku)
- **investoři** - akcionáři či vlastníci poskytují podniku kapitál a finanční výkonnost podniku sledují ze dvou hledisek:
 - prvním hlediskem je dostatečná informovanost pro rozhodování o případných investicích (sledují především míru rizika a výnosu spojenou s vložením kapitálu)
 - druhým hlediskem je získání informací, jak podnik nakládá s již poskytnutými zdroji, vlastníci tímto způsobem kontrolují, jak manažeři vykonávají svoji činnost, přičemž je zajímá především likvidita a stabilita podniku, dále disponibilní zisk (na disponibilním zisku zpravidla záleží výše jejich dividend), nebo zda záměry manažerů zabezpečují trvání a rozvoj podniku
- **banky a jiní věřitelé** – požadují co nejvíce informací o stavu potencionálního nebo již existujícího dlužníka a podle těchto informací se rozhodují, zda poskytnou, či neposkytnou úvěr, v jaké výši a za jakých podmínek. Ve smlouvách jsou často uvedeny klauzule, kde si věřitel může vymínit změnu úvěrových podmínek (zvýšení úrokové sazby) v případě, že podnik překročí určenou hranici například zadluženosti.
- **obchodní partneři** – sledují především solventnost, likviditu a zadluženost podniku
 - dodavatelé – zaměřují se především na krátkodobou prosperitu, zda podnik bude schopen uhradit závazky včas

- odběratelé – záleží jim především na příznivé finanční situaci dodavatele, jde zejména o ty, kteří při případném bankrotu budou mít velmi omezené možnosti nákupu
- **zaměstnanci** – záleží na jistotě pracovního místa a mzdových podmínkách, případně další výhody poskytované zaměstnavatelem. Této skupině tedy především záleží na prosperitě, hospodářské a finanční stabilitě podniku.
- **stát a jeho orgány** – zaměřují se především na kontrolu správnosti vykázaných a odvedených daní, dále na statistiku, získání přehledu o finančním stavu podniků se státní zakázkou, kontrolu podniků se státní majetkovou účastí, nebo z důvodu rozdělování finanční pomoci podnikům
- **konkurenti** – zajímají je finanční informace příbuzných podniků nebo celého odvětví za účelem srovnávání s jejich výsledky hospodaření (Grünwald & Holečková, 2009), (Kislingerová, 2007)

4.4. Techniky finanční analýzy

Ve finanční analýze lze použít různé rozborové techniky. Existuje spousta rozborů, například: rozbor absolutních ukazatelů (přírůstek, úbytek, meziroční index), procentní rozbor, Altmanův vzorec, poměrové ukazatele, vzorec DuPond, pyramidová analýza, nebo v poslední době používané ukazatele přidané hodnoty (EVA, MVA) atd. (Synek & Kislingerová, 2010)

4.5. Analýza poměrových ukazatelů

Poměrová analýza se skládá z poměrových ukazatelů, které představují podíl dvou absolutních ukazatelů, například podíl zisku připadající na jednu Kč tržeb. Existuje celá řada poměrových ukazatelů, ty jsou rozděleny do několika skupin:

- ukazatele rentability (výnosnosti, ziskovosti, profitability ratios) – poměřují zisk dosažený podnikatelskou činností a výši zdrojů podniku, které byly použity k jeho dosažení
- ukazatele aktivity (řízení aktiv, asset management) – měří efektivnost hospodaření podniku se svými aktivy. V případě, že má podnik aktiv více, než je účelné, má zbytečné náklady a tím snižuje zisk. V opačném případě (nedostatek aktiv), přichází o výnosy, které by využitím mohl získat

- ukazatele zadluženosti (struktury zdrojů, finanční závislosti, debt management) – poměřují cizí a vlastní zdroje financování podniku, měří rozsah, v jakém jsou v podniku používány dluhy k financování.
- ukazatele likvidity (liquidity ratios) – ukazují schopnost podniku dostát svým závazkům, navazují na ukazatele zadluženosti
- ukazatele tržní hodnoty (market value ratios) – odrážejí očekávání budoucího vývoje firmy investory díky tomu, že pracují s tržní hodnotou firmy
- výrobní ukazatele (provozní) – uplatňují se ve vnitřním řízení podniku, pomáhají sledovat a analyzovat vývoj základní aktivity podniku (Synek & Kislíngrová, 2010)

4.5.1. Ukazatele rentability

- ukazatel rentability celkových vložených aktiv (ROA), zkratka vychází z anglického názvu return on assets. Poměřuje zisk a celková aktiva bez ohledu na to, z jakého zdroje jsou financována. Je prospěšný při porovnání podniků s rozdílnými daňovými podmínkami.

$$ROA = \frac{\text{zisk před zdaněním} + \text{nákladové úroky (EBIT)}}{\text{aktiva}}$$

- z anglického názvu return on equity je odvozena zkratka ROE pro ukazatel rentability vlastního kapitálu – tento ukazatel dává vlastníkům informace o tom, zda jejich kapitál přináší dostatečný výnos a zda využívá s intenzitou odpovídající velikosti jejich investičního rizika.

$$ROE = \frac{\text{čistý zisk (EAT)}}{\text{vlastní kapitál}}$$

- ukazatel rentability výnosů (ROS) – zkratka ROS je odvozena od anglického názvu return on sales. Tento ukazatel porovnává zisk a tržby nebo výnosy, tržby představují tržní hodnotu výkonů podniku za určité časové období.

$$ROS = \frac{\text{zisk před zdaněním} + \text{nákladové úroky (EBIT)}}{\text{tržby (výnosy)}}$$

4.5.2. Ukazatele aktivity

- obrat zásob (inventory turnover ratio) – udává, kolikrát je v průběhu roku každá položka zásob prodána a znovu uskladněna.

$$\text{obrat zásob (počet obrátů za rok)} = \frac{\text{tržby}}{\text{zásoby}}$$

- obrat stálých aktiv (fixed assets turnover) – vyjadřuje efektivnost hospodaření firmy s pevnými aktivy, poměr běžné činnosti firmy a objemu stálých aktiv.

$$\text{obrat stálých aktiv} = \frac{\text{roční tržby}}{\text{stálá aktiva}}$$

- průměrná doba inkasa – udává, jak dlouho trvá inkaso, neboli jak dlouho je část obratu zadržena u dlužníků

$$\text{průměrná doba inkasa (ve dnech)} = \frac{\text{krátkodobé závazky}}{\text{denní tržby} \left(\frac{\text{roční tržby}}{360} \right)}$$

4.5.3. Ukazatele zadluženosti

- celková zadluženost (dluh na aktiva, debt ratio) – celková zadluženost je podílem cizího kapitálu = celkového dluhu a celkových aktiv

$$\text{celková zadluženost} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}}$$

- úrokové krytí (interest coverage) – udává, kolikrát převyšuje zisk placené úroky, dostačující by mělo být pokrytí 3x až 6x

$$\text{krytí úroků} = \frac{\text{zisk před zdaněním a úroky}}{\text{nákladové úroky}}$$

4.5.4. Ukazatele likvidity

- běžná likvidita (celková likvidita, mobilita, current ratio) – neboli likvidita 3. stupně ukazuje, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky.

$$\text{běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky} + \text{krátkodobé bankovní úvěry}}$$

- rychlá likvidita (pohotová likvidita, quick ratio) – neboli likvidita 2. stupně vylučuje z oběžných aktiv zásoby a ponechává v čitateli pouze peněžní prostředky, krátkodobé cenné papíry a krátkodobé pohledávky.

$$\text{rychlá likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky} + \text{krátkodobé bankovní úvěry}}$$

- okamžitá likvidita (cash ratio) - neboli likvidita 1. stupně udává schopnost podniku uhradit právě splatné dluhy.

$$\text{okamžitá likvidita} = \frac{\text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky} + \text{krátkodobé bankovní úvěry}}$$

4.5.5. Ukazatele tržní hodnoty

- poměr ceny akcie k zisku na akcii – vyjadřuje návratnost akcie z čistého zisku

$$\text{poměr ceny akcie k zisku na akcii} = \frac{\text{tržní cena akcie}}{\text{čistý zisk na jednu akcii}}$$

4.5.6. Výrobní ukazatele

- ukazatel stupně odepsanosti – procentní vyjádření průměrného odepsání dlouhodobého hmotného majetku (DHM). Tento ukazatel svědčí o stárnutí podniku.

$$\text{opotřebovanost DHM} = \frac{\text{DHM v zůstatkových cenách}}{\text{DHM v pořizovacích cenách}}$$

- produktivita dlouhodobého majetku – vyjadřuje množství výnosů reprodukovaných jednou korunou vloženou do DHM v pořizovacích cenách, čím větší je hodnota ukazatele, tím lépe pro podnik.

$$\text{produktivita DHM} = \frac{\text{výnosy (bez mimořádných)}}{\text{DHM v pořizovací ceně}}$$

- vázanost zásob na výnosy – vyjadřuje, jaký objem zásob je vázán na 1 Kč výnosů, čím menší hodnota, tím lépe pro podnik.

$$\text{vázanost zásob na výnosy} = \frac{\text{zásoby}}{\text{výnosy (bez mimořádných)}}$$

(Sedláček, 2011), (Synek & Kislingerová, 2010), (Neumaier & Neumaierová, 2002)

5. Metodika

Cílem této práce bylo zhodnocení hospodaření a finanční situace společnosti Správa městských lesů Jihlava, s. r. o. a následné porovnání výsledků s pěti konkurenčními podniky. Pro analýzu hospodaření byla vybrána analýza poměrových ukazatelů.

Podkladem pro výpočet poměrových ukazatelů byly především údaje z rozvahy a výkazů zisku a ztráty jednotlivých podniků za roky 2008 – 2012, viz tabulka č. 1.

Z výkazů byla nejprve zjištěna struktura nákladů a výnosů ve sledované společnosti.

Poté byly z různých stránek hospodaření podniku vypočítány poměrové ukazatele na základě tabulky č. 2:

- **rentability** (ROA, ROE, ROS)
- **aktivity** (obrat zásob – počet obrátů za rok, obrat stálých aktiv a průměrná doba inkasa ve dnech)
- **zadluženosti** (celková zadluženost, úrokové krytí)
- **likvidity** (běžná, rychlá a okamžitá likvidita)

Analýza tržní hodnoty je záměrně vynechána, protože se zkoumaného podniku netýká.

Následně byly sestaveny průměrné hodnoty rozvah a výkazů zisku a ztráty z 5 vybraných konkurenčních podniků. Z těchto údajů byly vypočteny poměrové ukazatele pro tyto podniky. Výběr společností byl proveden na základě stejného předmětu činnosti a obdobné velikosti. Závěrem je zhodnocení výsledků, které byly pomocí analýzy dosaženy.

Tabulka 1: Zdroje ukazatelů

Ukazatel	Zkratka	Zdroj
Zisk před úroky a daní	EBIT	VZZ - ř. 61 + 43
Zisk po zdanění (čistý zisk)	EAT	VZZ - ř. 60
Aktiva	A	R - ř. 1
Výnosy	V	VZZ - ř. 1 + 4 + 19 + 26 + 28 + 31 + 33 + 37 + 39 + 42 + 44 + 46 + 53
Tržby	Tržby	VZZ - ř. 1 + 4 + 19 + 31
Zásoby	Zásoby	R - ř. 32
Denní tržby	Tržby/360	(VZZ - ř. 1 + 4 + 19 + 31)/360
Krátkodobé závazky	KZ	R - ř. 102
Vlastní kapitál	VK	R - ř. 68
Cizí kapitál	CK	R - ř. 85
Celkový kapitál	Celkový kapitál	R - ř. 67
Nákladové úroky	NÚ	VZZ - ř. 43
Oběžná aktiva	OA	R - ř. 31
Krátkodobé bankovní úvěry	KBÚ	R - ř. 116
Dlouhodobé pohledávky	Dpohledávky	R - ř. 39
Krátkodobý finanční majetek	KFM	R - ř. 58

Poznámka: zkratka VZZ znamená výkaz zisku a ztráty, zkratka R označuje rozvahu

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Tabulka 2: Analýza poměrových ukazatelů

Poměrové ukazatele	Vzoreček
Rentabilita celkového kapitálu (ROA)	EBIT/A
Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)	EAT/VK
Rentabilita výnosů (ROS)	EBIT/V
Obrat zásob - počet obrátů za rok	Tržby/Zásoby
Obrat aktiv	Tržby/A
Průměrná doba inkasa ve dnech	KZ/(Tržby/360)
Celková zadluženost	CK/Celkový kapitál
Úrokové krytí	EBIT/NÚ
Běžná likvidita	OA/(KZ+KBÚ)
Rychlá likvidita	(OA-Zásoby-Dpohledávky)/(KZ+KBÚ)
Okamžitá likvidita	KFM/(KZ+KBÚ)

Zdroj: literární rešerše, vlastní zpracování

6. Městské (obecní) lesy – charakteristika, výměra v rámci ČR

Hlavním zaměřením obchodního podniku Správa městských lesů Jihlava, s.r.o. (dále také SML Jihlava) je lesnictví, těžba dřeva, zakládání, údržba parků veřejné zeleně, provozování pohřebišť a pilařská výroba.

Obchodní závod je zapsán u Krajského soudu v Brně oddíl C, vložka 17528 k datu 15. prosince 1994. Sídlem podniku je Jihlava, Pod Rozhlednou 3447/8. V čele společnosti stojí jednatel Ing. Václav Kodet.

Správa městských lesů Jihlava hospodaří na rozsáhlých lesních porostech v centrální části Českomoravské vrchoviny, které se táhnou v délce téměř 40 km. Jedná se o historický majetek města Jihlava, který je na základě smlouvy obchodnímu závodu městem pronajímán. V roce 1800 činila plocha městských lesů 2401 ha, nyní obchodní závod hospodaří na ploše 3700 ha, přičemž cena za pronájem jednoho ha činí 1 330,-- Kč/rok. Roční náklady na pronájem lesních pozemků téměř dosahují hranice 5 000 000,-- Kč. Tato plocha je rozdělena do sedmi lesnických úseků: Zborná, Bílý Kámen, Bradlo, Salavice, Dlouhá Brtnice, Stonařov a Nepomuky.

Vznik závodu se váže k období po roce 1989, kdy v roce 1991 dochází k navrácení lesů, jakožto historického majetku, do vlastnictví města Jihlava. K 1. 1. 1992 je městským zastupitelstvem schválen vznik příspěvkové organizace Správa městských lesů Jihlava, v jejímž čele stál a dodnes stále stojí Ing. Václav Kodet. V roce 1995 se organizace transformuje do obchodního závodu Správa městských lesů Jihlava, s. r. o. Jediným, tudíž 100% vlastníkem podniku je město Jihlava. Hospodaření společnosti se odvíjí podle zásad trvale udržitelného rozvoje, zakotveného do lesního hospodářského plánu pro období 2007 – 2017.

6.1. Zaměstnanci

Počet zaměstnanců se za posledních 5 let příliš nemění, avšak stále mírně klesá. V roce 2008 bylo ve společnosti zaměstnáno 121 osob, nyní je zaměstnanců pouze 113. V níže uvedené tabulce č. 3 je patrné, že téměř polovina zaměstnanců podniku vystudovala

pouze střední odborné učiliště s výučním listem, tento počet je daný především velkým zastoupením dělnických profesí v podniku.

Tabulka 3: Vzdělání zaměstnanců

Druh vzdělání	Počet
základní vzdělání	17
nižší střední odborné vzdělání	3
střední odborné s výučním listem	56
střední odborné bez maturity i výučního listu	1
úplné střední všeobecné	3
úplné střední odborné s maturitou i vyučením	15
úplné střední odborné s maturitou	10
vysokoškolské	8
CELKEM	113

Zdroj dat: účetní závěrka podniku 2012

6.2. Charakteristika konkurenčních podniků

Pro porovnání bylo vybráno následujících 5 podniků se stejnou činností, tedy městské lesy:

- Městské lesy Hradec Králové, a. s.
- Lesy města Brna, a. s.
- Lesy a rybníky města Českých Budějovic, s. r. o.
- Ostravské městské lesy, s. r. o.
- Městské lesy a rybníky Kutná Hora, spol. s. r. o.

Uvedené podniky byly vybrány na základě stejného předmětu činnosti, podobné velikosti a stejné vlastnické struktury. Ve všech těchto společnostech, stejně jako ve sledovaném podniku SML Jihlava, je jediným společníkem, či akcionářem dané město.

6.3. Výměra lesů v rámci ČR

Celková výměra lesů v ČR za rok 2012 činila 2 661 889 ha. Tato plocha zabírá 33,9 % rozlohy celé České republiky a je vlastněna převážně třemi hlavními vlastníky, jimiž jsou stát, města a obce a soukromí vlastníci. Zbývající plocha je obhospodařována ostatními vlastníky.

Tabulka 4: Výměra v rámci ČR

vlastnictví	plocha (v ha)	podíl (v %)
Stát	1 593 763	60%
Města a obce	415 121	16%
Soukromé	540 320	20%
Ostatní vlastníci	112 685	4%

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

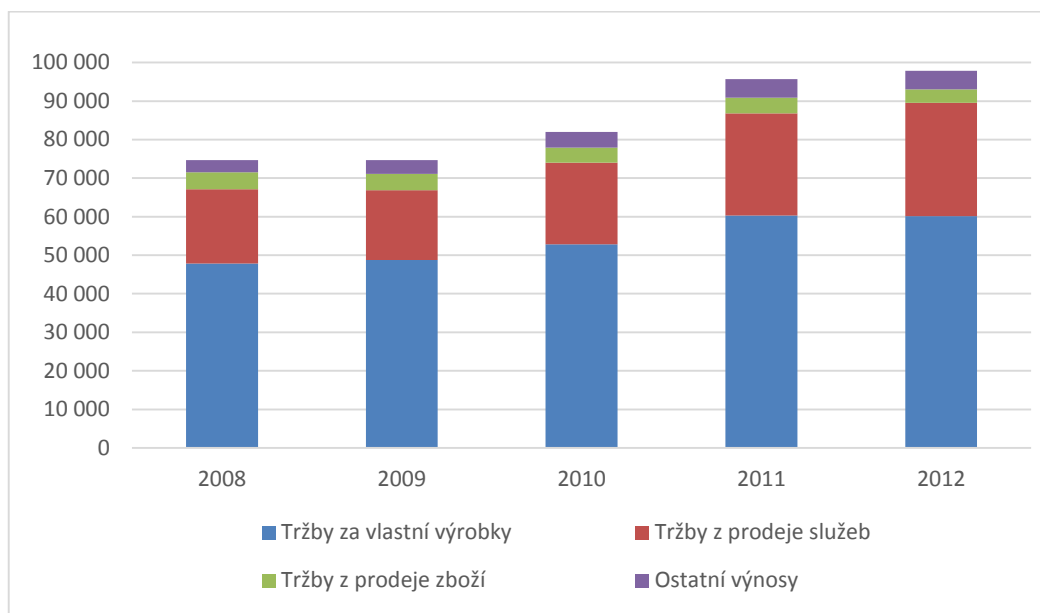
Z tabulky č. 4 je patrné, že stát vlastní větší plochu lesních pozemků, než všichni ostatní vlastníci dohromady. Lesy, na kterých hospodaří SML Jihlava patří do třetí nejrozsáhlejší vlastnické skupiny, kterou jsou města a obce. Města a obce vlastní přibližně 16 % celkové výměry lesních pozemků, přičemž pro správu těchto lesů zřizují obchodní společnosti, příspěvkové organizace, případně je správa součástí hospodaření města, či obce. Lesní pozemky vlastněné státem spravuje téměř z devadesáti procent (1 400 ha) státní závod Lesy České republiky, s. p.

7. Analýza správy lesů ve vybraném místě

7.1. Vývoj výnosů

Výnosy v SML Jihlava jsou tvořeny dvěma základními činnostmi a to jsou tržby z prodeje výrobků a tržby z prodeje služeb. Rozhodující roli v obchodní činnosti společnosti tvoří tržby za vlastní výrobky. Tyto tržby jsou z prodeje dříví a v roce 2012 tvořily 65 % veškerých tržeb. Druhým nejvýraznějším výnosem ve všech sledovaných letech jsou tržby z prodeje služeb, které v roce 2012 dosahují 35 % celkových tržeb.

Graf 1: Vývoj výnosů (2008 - 2012) – v tis. Kč

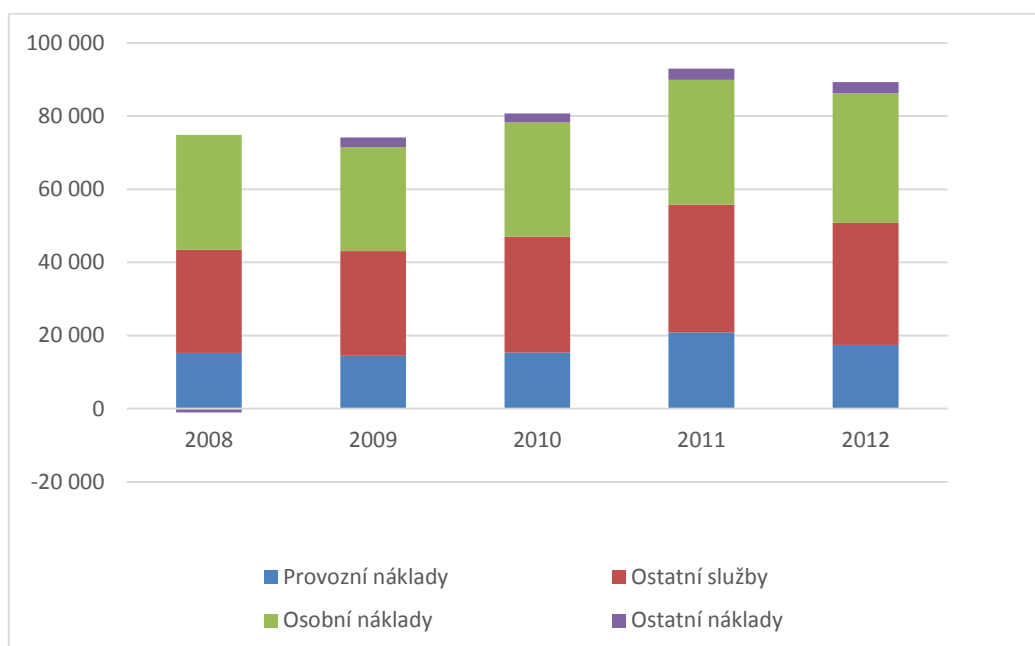
Zdroj: výroční zpráva SML Jihlava, vlastní zpracování

Z grafu č. 1 lze potvrdit předcházející tvrzení o důležitosti především tržeb za vlastní výroby, ale také poskytování služeb. Od roku 2009 společnost vykazuje nárůst výnosů, který se v roce 2012 zastavil téměř na 100 milionech. Nárůst je způsoben především stále se zvyšujícím objemem tržeb z prodeje služeb, ale také prodej vlastních výrobků stále vzrůstá.

7.2. Vývoj nákladů

Náklady společnosti jsou ovlivněny především dvěma velkými skupinami. První a největší skupinou nákladů jsou osobní náklady (mzdové náklady, zdravotní a sociální pojištění atd.), které tvoří v některých letech až 40 % celkových nákladů. Druhou, nepatrně menší skupinou, jsou ostatní služby, největší položku v těchto službách tvoří nájemné lesních ploch od města Jihlava, dále zde jsou účtovány náklady na externí zaměstnance. Podnik tímto způsobem řeší nahodilé události, na které mu nepostačují vlastní zaměstnanci. Další skupinou jsou provozní náklady, jejichž součástí jsou náklady na materiál, energie nebo opravy. Poslední a zároveň nejmenší položkou v nákladech jsou náklady tvořeny finančními náklady nebo odpisy a pro potřebu práce jsou označeny jako ostatní náklady.

Graf 2: Vývoj nákladů (2008 - 2012) – v tis. Kč

Zdroj: výroční zpráva SML Jihlava, vlastní zpracování

Z grafu č. 2 lze vyčíst, že objem nákladů byl největší v roce 2011. V následujícím roce byl hospodářský výsledek největší za posledních 5 let a to nejen díky mírnému nárůstu výnosů, ale především díky snížení provozních nákladů téměř o 3 miliony korun. V prvním roce v grafu chybí položka ostatních nákladů z důvodu tvorby zákonných rezerv a tudíž zápornému zůstatku těchto nákladů, i díky této tvorbě jsou proto celkové náklady nižší.

7.3. Analýza poměrových ukazatelů v podniku

Hospodaření podniku bude posuzováno dle analýzy poměrových ukazatelů, které představují podíl dvou absolutních veličin. Nejprve budou analyzovány skupiny ukazatelů rentability, aktivity, zadluženosti a likvidity. Tyto čtyři skupiny ukazatelů budou porovnávány s průměrem, vypočteným z pěti konkurenčních podniků, podobně velikých a stejně zaměřených. Na závěr budou analyzovány výrobní ukazatele podniku.

7.3.1. Analýza rentability

Ukazatele rentability jsou první skupinou poměrových ukazatelů. Tyto ukazatele měří výkonnost podniku a jsou velmi důležité především pro investory nebo srovnání s konkurencí.

Rentabilita celkového kapitálu

Prvním ukazatelem je rentabilita celkového kapitálu neboli ROA. Tento ukazatel patří k nejdůležitějším, ukazuje totiž návratnost prostředků, vložených do podnikání. Je důležité, aby hodnota ROA pokryla alespoň součet výnosu z bezrizikového aktiva, inflace, rizika podstoupeného vložením kapitálu do společnosti a minimální požadovaný výnos vlastníka. Nelze proto všeobecně určit minimální požadovanou hodnotu, protože každý vlastník má jiný minimální požadovaný výnos.

Tabulka 5: Rentabilita celkového kapitálu

	2008	2009	2010	2011	2012
EBIT (v tis.)	834	547	1 349	2719	8 576
Aktiva (v tis.)	36 633	34 488	35 137	38 984	44 750
ROA	2,28%	1,59%	3,84%	6,97%	19,16%

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Z tabulky č. 5 lze vyčíst, že zvýšení rentability celkového kapitálu v letech 2011 a 2012 bylo dosaženo především zvýšením čistého zisku, který v posledním roce dosáhl více než šestinásobku roku 2010. Od roku 2009 se hodnoty rentability celkového kapitálu každým rokem zvyšují. Každým rokem je to více jak dvojnásobně a v posledním sledovaném roce dochází k téměř trojnásobnému růstu a ROA dosahuje na téměř 20% hranici.

Rentabilita vlastního kapitálu

Druhým ukazatelem v pořadí je rentabilita vlastního kapitálu – ROE. Tento ukazatel využívají především vlastníci pro porovnání skutečné a požadované rentability vložených prostředků. Vzhledem k tomu, že se jedná o vlastní kapitál, který je tvořen vlastníky podniku (v tomto případě jediným vlastníkem – město Jihlava), je většinou požadovaná míra ROE vyšší než u ROA vzhledem k vyšší přirážce za podstoupení rizika a s ohledem na možnost vložení kapitálu do jiných forem investic.

Tabulka 6: Rentabilita vlastního kapitálu

	2008	2009	2010	2011	2012
EAT (v tis.)	844	51	757	1 974	6 921
Vlastní kapitál (v tis.)	16 437	16 313	17 024	18 960	25 847
ROE	5,13%	0,31%	4,45%	10,41%	26,78%

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Ukazatel rentability vlastního kapitálu vykazuje v letech 2008 až 2012 kladné hodnoty, viz tabulka č. 6. Od roku 2009 tento ukazatel stoupá až na hodnotu 26,78 %, kterou dosahuje v roce 2012, což znamená, že na 1 korunu vlastního kapitálu připadá 0,2678 korun zisku. Velmi závisí na tom, jaké hodnoty investor požaduje a s čím bude získané procenta porovnávat. Vypočtené hodnoty opět rostou od roku 2009, nejvýraznější nárůst ovšem nastává v letech 2011 a 2012, což naznačuje, že se společnost ubírá správným směrem a především v posledním roce bude město Jihlava, jakožto jediný vlastník velmi spokojené s výnosností vlastního kapitálu.

Rentabilita tržeb

Posledním ukazatelem analýzy rentability je rentabilita tržeb. ROS měří výši marže v podniku, neboli udává jakým způsobem je produkce podniku oceňována trhem. Požadovaná míra tohoto ukazatele se velmi liší napříč odvětvími. Například supermarkety mají obvykle relativně nízký tento ukazatel, vzhledem k velkému obratu. Rentabilita tržeb je velmi důležitá při porovnání s ostatními podniky a především konkurencí.

Tabulka 7: Rentabilita tržeb

	2008	2009	2010	2011	2012
EBIT (v tis.)	834	547	1 349	2 719	8 576
Výnosy (v tis.)	74 660	74 655	81 995	95 710	97 860
ROS	1,12%	0,73%	1,65%	2,84%	8,76%

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 7 lze vidět, že v letech 2008 – 2009 se tento ukazatel pohyboval kolem jednoho procenta. V roce 2012 přišlo výrazné zlepšení a ROS dosáhl bez mála 9 %. Kladný vývoj od roku 2009 slibuje i nadále další zlepšení tohoto ukazatele a potvrzuje, že celkový stav rentability podniku se od roku 2009 a především pak v letech 2011 a 2012 velice zlepšil.

7.3.2. Analýza aktivity

Druhou skupinou poměrových ukazatelů jsou ukazatele aktivity, které měří efektivnost hospodaření podniku s aktivy a vyjadřují rychlost nebo dobu obratu.

Obrat zásob (počet obrátů za rok)

Rychlost obratu zásob udává, jak často za rok, je každá položka zásob prodána a znovu uskladněna. V tomto případě platí, že čím vyšší je vypočtené číslo, tím lépe pro podnik, protože každá obrátka může přinést podniku zisk.

Tabulka 8: Obrat zásob (počet obrátů za rok)

	2008	2009	2010	2011	2012
Tržby (v tis.)	72 321	72 136	78 848	92 388	94 642
Zásoby (v tis.)	3 831	2 734	2 080	1 987	2 342
Obrat zásob (počet obrátů za rok)	18,88	26,38	37,91	46,50	40,41

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Z tabulky č. 8 lze vidět, že se počet obrátů zásob za rok pravidelně zvyšuje po první čtyři roky, avšak v roce 2012, který se u většiny ukazatelů velmi liší oproti rokům předchozím, se počet obrátů snížil ze 46 na 40. V roce 2012 se většina ukazatelů pozitivně odlišuje od předchozích roků. Obrat zásob patří mezi výjimky, protože v posledním roce vypočtené hodnoty klesají.

Obrat aktiv

Tento ukazatel poměruje roční tržby a aktiva, výsledkem je počet obrátek aktiv za jeden kalendářní rok. Znovu zde platí, že každá obrátka by podniku měla přinést zisk, přičemž hodnoty by neměly klesnout pod 1.

Tabulka 9: Obrat aktiv

	2008	2009	2010	2011	2012
Tržby (v tis.)	72 321	72 136	78 848	92 388	94 642
Aktiva (v tis.)	36 633	34 488	35 137	38 984	44 750
Jihlava	1,97	2,09	2,24	2,37	2,11

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Z tabulky č. 9 lze vyčíst, že hodnoty vypočtené ve sledovaném podniku dosahují ve všech letech hodnot blízcím se, nebo lehce překračujícím 2. To znamená, že aktiva se ve společnosti otočí dvakrát za kalendářní rok.

Průměrná doba inkasa ve dnech

Průměrná doba inkasa neboli doba splatnosti pohledávek poměřuje pohledávky s denními tržbami a vypočtené údaje podniku říkají, jak dlouho podnikatelský subjekt čeká na splnění pohledávky věřitelem. Pro podnik platí, že čím menší jsou vypočtené hodnoty, tím lépe pro něj, protože může rychleji a efektivněji znovu využít své prostředky.

Tabulka 10: Průměrná doba inkasa

	2008	2009	2010	2011	2012
Krátkodobé závazky (v tis.)	7 158	1 210	5 488	6 752	5 952
Denní tržby (v tis.)	200,89	200,38	219,02	256,63	262,89
Průměrná doba inkasa (ve dnech)	35,63	6,04	25,06	26,31	22,64

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Průměrná doba inkasa v podniku se v prvních dvou letech velmi kolísala, viz tabulka č. 10. V roce 2008 byla vypočtena nejvyšší hodnota 35,63 dnů, v následujícím roce naopak nejnižší hodnota 6,04 dnů. V dalších letech se tento ukazatel již stabilizoval na hodnotách v rozmezí 22 dnů až v 27 dnů, za které jsou v průměru splaceny pohledávky od věřitelů.

7.3.3. Analýza zadluženosti

Třetí skupinou poměrových ukazatelů jsou ukazatele zadluženosti. Tyto ukazatele sledují vztah mezi cizími a vlastními zdroji. Velká zadluženost ještě však nemusí být negativní, může pozitivně působit na rentabilitu vlastního kapitálu.

Celková zadluženost

Jedná se o podíl cizího kapitálu a aktiv společnosti. Jak již je zmíněno výše, vysoká zadluženost nemusí být negativní, avšak je velmi složité posoudit ideální poměr vlastní-

ho a cizího kapitálu, záleží nejen na konkrétní společnosti, ale i odvětví ve kterém se pohybuje.

Tabulka 11: Celková zadluženost

	2008	2009	2010	2011	2012
Cizí kapitál (v tis.)	19 588	17 553	17 766	19 759	18 840
Celkový kapitál (v tis.)	36 633	34 488	35 137	38 984	44 750
Celková zadluženost	53,47%	50,90%	50,56%	50,68%	42,10%

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Tabulka č. 11 ukazuje, že vypočtené hodnoty v podniku se pohybují kolem 50 %, což znamená, že cizí kapitál tvoří přibližně polovinu celkového kapitálu. V roce 2008 zadluženost mírně přesahovala 53 %, v letech 2009 až 2011 se však stabilizovala velikost nejen cizího, ale i celkového kapitálu, tudíž se celková zadluženost prakticky neměnila, až v roce 2012 dochází k výraznějšímu nárůstu celkového kapitálu a mírnému poklesu cizího kapitálu, z čehož plyne i nižší celková zadluženost, která v tomto roce dostáhla 42,10 %. Vzhledem k tomu, že v cizím kapitálu jsou mimo jiné započteny i rezervy, které tvoří většinu cizího kapitálu společnosti, může být tento údaj poněkud zavádějící. Podnik totiž momentálně nemá uzavřený žádný bankovní ani jiný úvěr, který by zadlužoval společnost.

Krytí úroků

Tímto ukazatelem lze vypočítat, zda je společnost schopna přijmout ještě další úvěr. Udává, kolikrát dosažený zisk převažuje nákladové úroky.

Tabulka 12: Krytí úroků

	2008	2009	2010	2011	2012
EBIT (v tis.)	834	547	1 349	2 719	8 576
Nákladové úroky (v tis.)	19	86	82	5	2
Krytí úroků (násobek)	43,89	6,36	16,45	543,80	4 288

Zdroje: účetní výkazy, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky č. 12 lze vyčíst, že krytí úroků ve společnosti je naprosto bezproblémové a v případě potřeby se společnost nemusí obávat a může si vzít nějaký úvěr.

Zvýšení krytí úroků, jenže se v roce 2012 vyšplhalo až na 4288, způsobil nejen pokles nákladových úroků, ale také růst zisku v tomto roce.

7.3.4. Analýza likvidity

Ukazatele likvidity jsou čtvrtou skupinou analýzy poměrových ukazatelů. Ukazují, jak je schopen podnik hradit své krátkodobé závazky.

Tabulka 13: Likvidita

	2008	2009	2010	2011	2012
Běžná likvidita	1,15	1,28	1,39	1,39	2,50
Rychlá likvidita	0,66	0,77	1,01	1,10	2,11
Okamžitá likvidita	0,07	0,27	0,55	0,45	1,71

Zdroje: účetní výkazy, vlastní zpracování

Běžná likvidita

U běžné likvidity jsou většinou doporučovány hodnoty alespoň 1,5. (Sedláček, 2011) Těchto hodnot, jak lze vidět v tabulce č. 13 podnik v prvních čtyřech letech nedosahuje, naopak v posledním roce atakuje horní doporučenou hranici. Avšak ukazatel je ve všech letech vyšší než 1, což znamená, že likvidní aktiva přesahují krátkodobé závazky. V případě poklesu běžné likvidity pod 1 by to pro podnik znamenalo, že financuje oběžný majetek i dlouhodobými zdroji, což je nežádoucí.

Rychlá likvidita

Přijatelné hodnoty pro rychlou likviditu se pohybují v rozmezí od 1 – 1,5 s tím, že hodnota by neměla klesnout pod 1. (Sedláček, 2011)

Do doporučeného rozmezí se podniku podařilo dostat až v roce 2010. V roce 2008, ale i v roce 2009 byly hodnoty hluboko pod minimální hranicí, která je 1. Rychlá likvidita v průběhu sledovaných pěti let se každým rokem zvyšuje a v roce 2012 se zvýšila oproti předchozímu roku téměř dvojnásobně a značně přesahuje doporučený limit.

Okamžitá likvidita

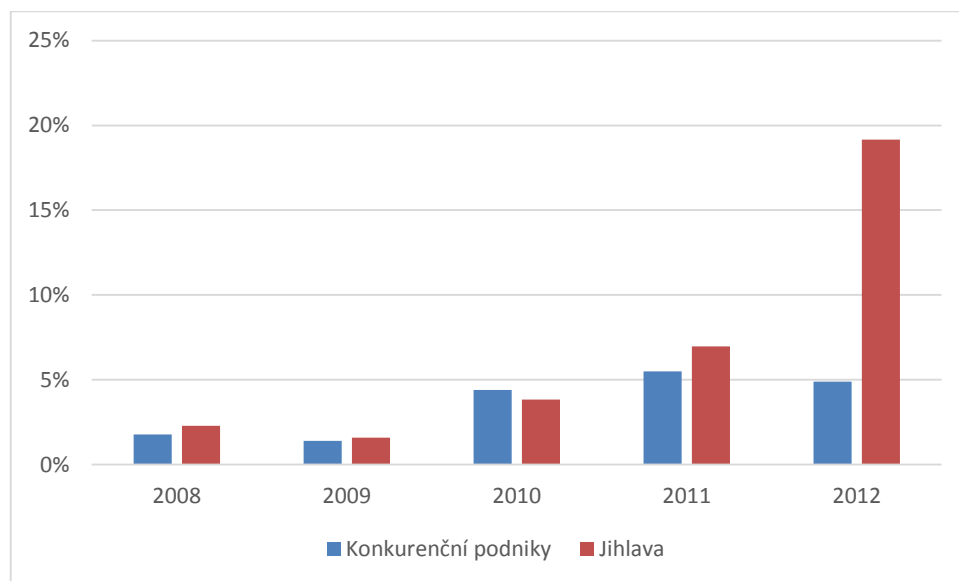
Všeobecně je uváděno, že hodnoty okamžité likvidity by se měly pohybovat minimálně nad 0,2. (Sedláček, 2011)

Jedná se o schopnost podniku okamžitě hradit právě splatné dluhy. Zjištěné hodnoty se v prvních dvou letech opět pohybují značně pod dolní hranicí, naopak v posledním roce je opět horní hranice vysoce překročena, což ukazuje, že je podnik schopen uhradit okamžitě všechny své závazky. V letech 2011 a 2012 se hodnoty pohybují kolem doporučené hranice, tento stav je pro firmu uspokojivý.

7.4. Porovnání s konkurenčními podniky

Vypočtené výsledky nemají samy o sobě pro podnik velkou vypovídací hodnotu. Dosažené výsledky se mohou lišit například typem firmy, nebo odvětvím, ve kterém společnost podniká. V následující části práce budou dosažené výsledky porovnány s výsledky získanými z ostatních podniků.

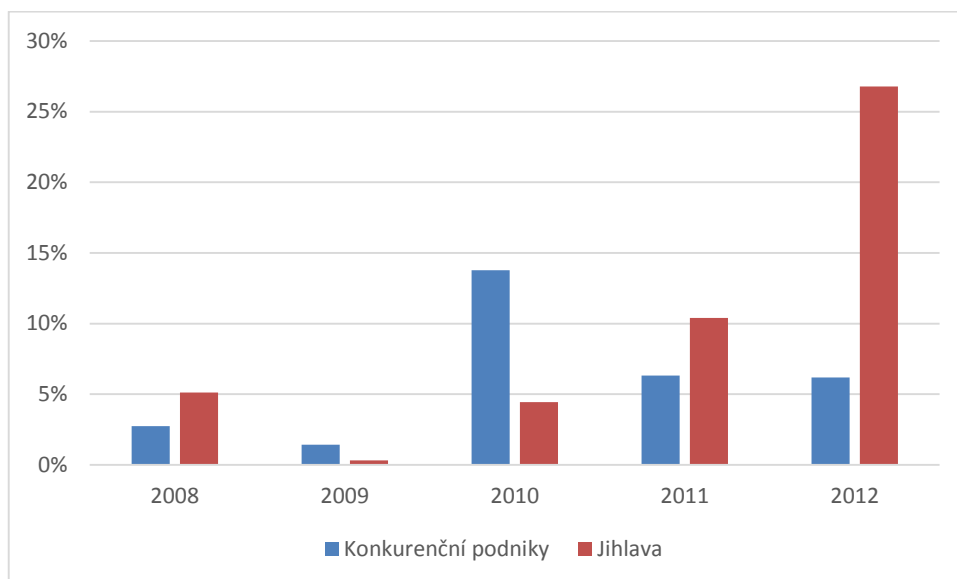
Graf 3: Rentabilita celkového kapitálu (ROA)

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Výsledky ROA zjištěné z výkazů SML Jihlava dosahují v porovnání s odvětvím po první čtyři sledované roky velmi podobné hodnoty, viz graf č. 3. Největší rozdíl vykazuje rok 2012, kde díky rapidnímu nárůstu činil rozdíl téměř 15 procentních bodů, což znamená, že sledovaný podnik má oproti ostatním konkurenčním firmám v průměru o 15 procentních bodů vyšší výnosnost celkového kapitálu, což je velmi pozitivní zjištění pro samotný podnik.

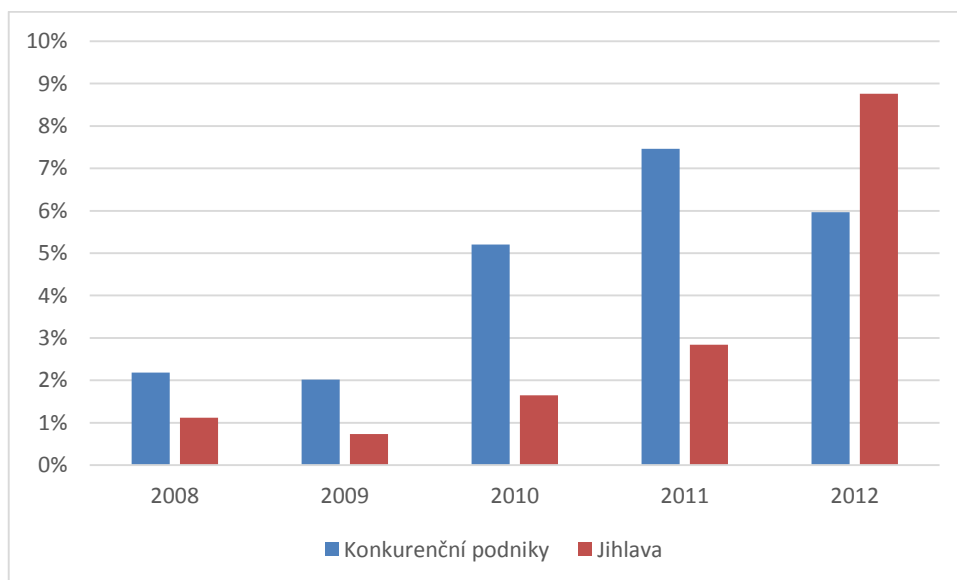
Graf 4: Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

V porovnání s ostatními analyzovanými podniky jsou vypočtená data, zejména v posledních dvou letech, vysoce nadprůměrná. Do roku 2011 se nacházela spíše pod průměrem, avšak z grafu č. 4 lze vyčíst velké zlepšení za roky 2011 a 2012.

Graf 5: Rentabilita tržeb (ROS)

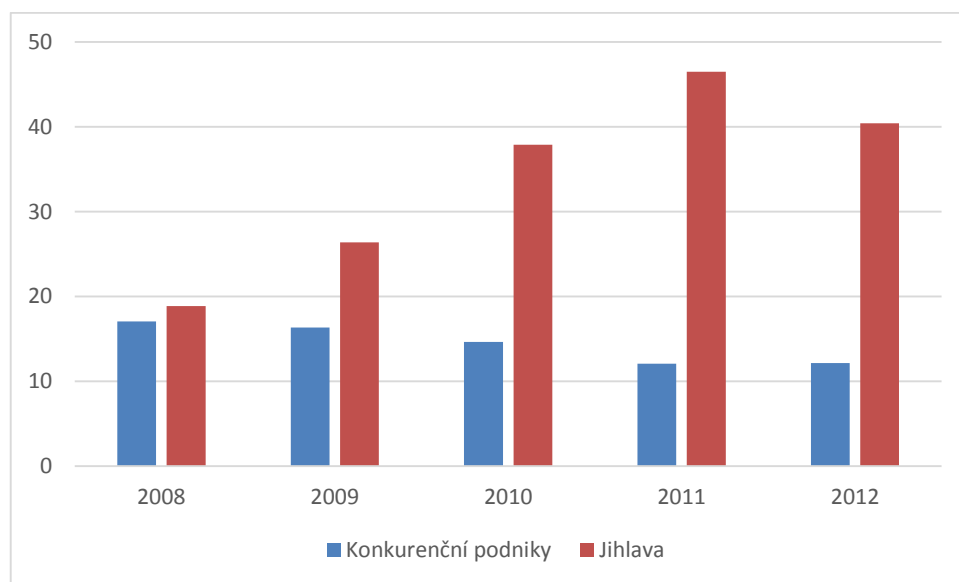

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

První čtyři roky SML Jihlava v rentabilitě tržeb výrazně zaostává oproti konkurenci. V roce 2011 se tento rozdíl rovná téměř 5 %, ale v roce 2012, vzhledem k výraznému

zlepšení tohoto ukazatele je rozdíl kladný a převyšuje hodnoty konkurenčních podniků víceméně o 3 %. Z grafu č. 5 lze dále vyčíst, že zatímco v letech 2011 a 2012 došlo ve sledovaném podniku k výraznému zlepšení, ve sledovaných podnicích došlo naopak k poklesu ze 7,46 % na 5,97 %.

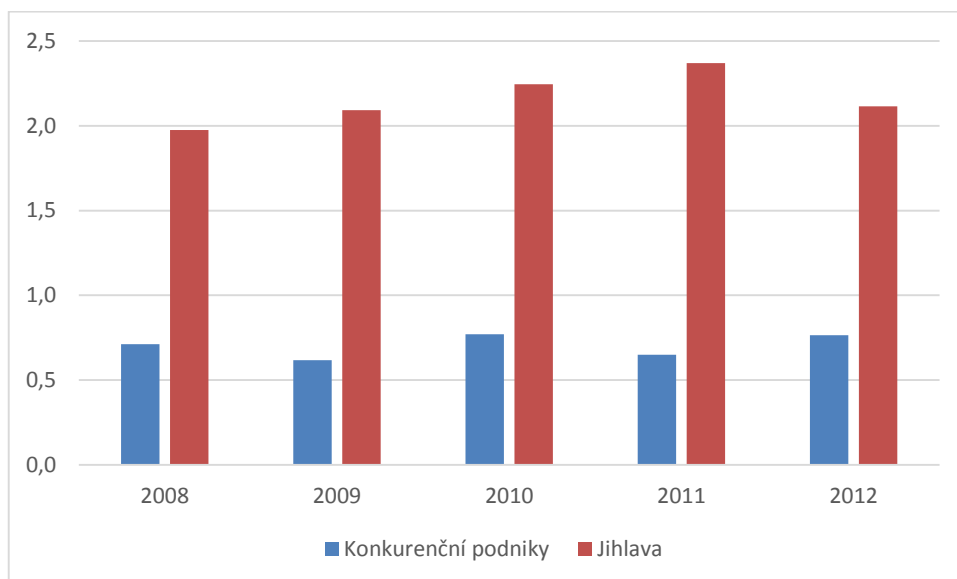
Graf 6: Obrat zásob (počet obrátek za rok)

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

V porovnání s konkurenčními podniky je na tom SML Jihlava velmi dobře, protože počet obrátů zásob za rok je zde mnohem vyšší. V grafu č. 6 je vidět, že v roce 2011 je téměř čtyřnásobně více obrátů v SML Jihlava než v ostatních společnostech v tomto směru podnikání. Zatímco v konkurenčních společnostech počet obrátek ročně každým rokem klesá, ve sledované firmě se tento počet stále zvyšuje až do roku 2011. V následujícím roce mírně klesá na hodnotu přesahující 40 obrátek za rok.

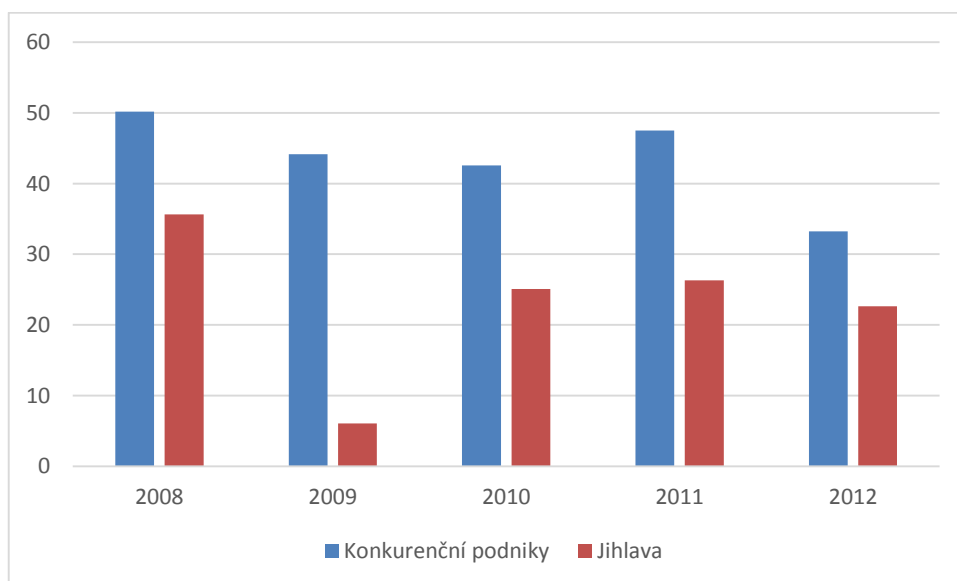
Graf 7: Obrat aktiv (počet obrátek za rok)

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Vypočtené údaje v SML Jihlava se pohybují v rozmezí 2 až 2,5 obrátek za rok, hodnoty v konkurenčních podnicích vykazují úplně jiné hodnoty. Z grafu č. 7 lze vidět, že se obrat stálých aktiv pohybuje od 0,62 až po nejlepší hodnotu v roce 2010 0,77. V tomto případě sledovaný podnik, v porovnání s odvětvím, vychází jednoznačně lépe, místy jsou hodnoty až třikrát vyšší.

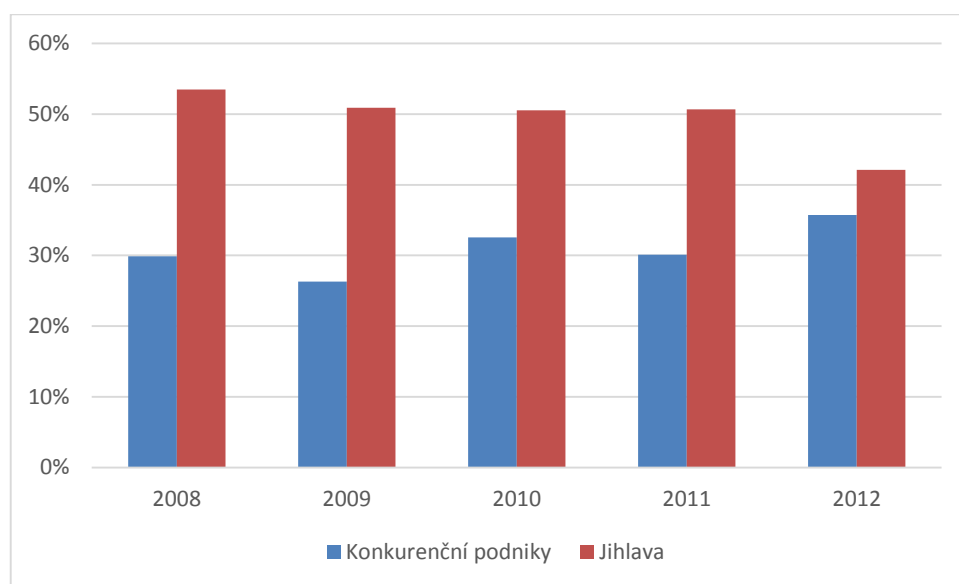
Graf 8: Průměrná doba inkasa (ve dnech)

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Z grafu č. 8 lze vyčíst, že ve sledovaném období si společnost vedla mnohem lépe než konkurenční podniky. Ve všech sledovaných letech byla průměrná doba inkasa mnohem nižší než v odvětví, největší rozdíl nastal v roce 2009, kdy doba splatnosti pohledávek klesla až pod hranici deseti dnů, což je pro podnik výborné. V následujícím roce se doba inkasa zvedla až na 25 dnů a od té doby se pohybuje v rozmezí od 20 do 30 dnů, což je přijatelná doba.

Graf 9: Celková zadluženost

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Při srovnání s odvětvím je na tom sledovaná společnost v grafu č. 9 na první pohled mnohem hůře, protože celková zadluženost v konkurenčních firmách se pohybuje až do roku 2012 30 %, v tomto roce se zadluženost mírně zvýšila na necelých 36 %. Na druhý pohled však nelze jednoznačně říci, jestli je nižší zadluženost přínosem.

Tabulka 14: Krytí úroků

	2008	2009	2010	2011	2012
Konkurenční podniky	18,02	15,40	44,32	62,20	54,53
SML Jihlava	43,89	6,36	16,45	543,80	4 288

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

V ukazateli krytí úroků, který je zpracován v tabulce č. 14 lze opět vidět značný rozdíl mezi konkurenčními společnostmi a sledovaným podnikem. V letech 2009 a 2010 sice

konkurenční podniky dosahují lepších hodnot, avšak v následujících dvou letech vypočtené hodnoty ve sledovaném podniku několikrát překračují hodnoty z konkurenčních podniků. V tomto případě je jasné, že podnik nemusí mít starost v případě potřeby úvěru, bude bez problému schopen splácet úroky.

Tabulka 15: Porovnání likvidity

		2008	2009	2010	2011	2012
Jihlava	Běžná likvidita	1,15	1,28	1,39	1,39	2,50
	Rychlá likvidita	0,66	0,77	1,01	1,10	2,11
	Okamžitá likvidita	0,07	0,27	0,55	0,45	1,71
Konkurenční podniky						
	Běžná likvidita	3,59	4,43	4,96	4,53	5,21
	Rychlá likvidita	3,18	3,97	4,39	3,96	4,45
	Okamžitá likvidita	2,16	2,98	3,65	2,95	3,40

Zdroj: účetní výkazy, vlastní zpracování

Oproti předchozím analýzám je zde úplně odlišný rozdíl. Konkurenční podniky mají mnohem větší všechny druhy likvidity než námi sledovaný podnik. Při prvním pohledu na tabulku č. 15 je to jednoznačně špatné pro SML Jihlava, avšak to, že konkurenční společnosti mají likviditu několikrát přesahující doporučený limit, není pro ně úplně dobře. U věřitelů nebo v případě žádání půjčky u banky sice budou mít mnohem silnější pozici, ale vzhledem k chodu firmy je příliš vysoká likvidita negativním jevem, protože zadržuje prostředky v hotovosti, které by mohly být jinak, efektivně, využity.

8. Zhodnocení situace a návrh možných zlepšení

Ze struktury výnosů a nákladů lze konstatovat, že podnik je velmi závislý na tržbách z prodeje výrobků - těžba dřeva. Tyto výnosy se každoročně liší pouze cenou, za kterou podnik dřevo prodává, protože na základě lesního hospodářského plánu smí vytěžit každý rok stejné množství a vzhledem k tomu, že cena dřeva je v posledních letech poměrně konstantní i tyto výnosy zůstávají v podobné výši. Druhou nejvýznamnější částkou jsou tržby z prodeje služeb, na jejichž růstu podnik pracuje a zvyšují se každým rokem. Ve struktuře nákladů vykazují mírné výkyvy provozní náklady, které jsou třetí největší skupinou nákladů a díky jejich snížení bylo dosaženo v roce 2012 většího hospodářského výsledku a celkově nižších výnosů než v roce předcházejícím.

Hodnoty rentability jak celkového tak vlastního kapitálu i tržeb se v prvních třech sledovaných letech pohybují velmi nízko, místy dosahují hodnot nižších než 1 %. V roce 2011 se tyto ukazatele výrazně zvyšují a dosahují na hodnoty všeobecně považované za dostačující, například rentabilita vlastních nákladů se v tomto roce vyšplhala přes 10% hranici, která je všeobecně investory vyžadována. Rok 2012 potvrzuje změny předešlého roku a rentabilita vlastního kapitálu a celkového kapitálu výrazně překračují doporučené hranice, přičemž rentabilita vlastního kapitálu činí 26,78 %, což značí, že podnik s vlastním kapitálem velmi dobře nakládá.

Vypočtené hodnoty analýzy aktivity po celých sledovaných 5 let značně překračují vypočtené údaje v konkurenčních společnostech. Od prvního roku sledování oba ukazatele stoupají až do roku 2011, kde dosahují svého vrcholu. Ukazatel obratu zásob zde dosahuje hodnoty téměř 47, což znamená, že za kalendářní rok se zásoby otočí 47 krát.

V roce 2012 nastává mírný pokles, avšak stále jsou rozdíly oproti konkurenčním společnostem výrazné.

Ve většině sledovaných roků dosahuje zadluženost společnosti přibližně 50 %, i přestože podnik momentálně nemá žádnou půjčku. Je to způsobené velkým množstvím tvořených rezerv a v porovnání s konkurenčními podniky má SML Jihlava výrazně větší zadluženost, až na poslední rok, kdy se obě hodnoty přibližují na 40% hranici. Vzhledem k tomu, že podnik nemá žádný bankovní úvěr, vychází v posledních letech vysoké krytí

úroků a z toho je jednoznačné, že si podnik může bez problému dovolit nějaký druh úvěru.

Posledním sledovaným faktorem byla analýza likvidity. Zde se vypočtené údaje v SML Jihlava pohybují místo pod doporučenými hranicemi, avšak nijak výrazně. Naopak hodnoty v konkurenčních podnicích tyto hranice značně přesahují. V posledním roce už i ve sledovaném podniku přesahovaly vypočtené údaje doporučené hranice a v dalších letech by se tyto hodnoty určitě neměly zvyšovat, aby podnik zbytečně nezadržoval likvidní prostředky ve společnosti.

Je velmi těžké hledat nějaká doporučení, vzhledem k výraznému zlepšení ekonomické situace podniku v posledních dvou letech. Dle průběžných údajů za rok 2013 lze opět předpokládat nárůst většiny ukazatelů, především je předpokládáno další zvýšení zisku a s ním i rentabilit podniku. Z provedené analýzy také vyplývá, že podnik si může bez problému, v případě potřeby, dovolit bankovní úvěr. Také u likvidity došlo k výraznému zlepšení, avšak další zvyšování těchto hodnot nelze doporučit, spíše naopak bude pro podnik lepší udržovat hodnoty likvidity v obdobné hladině jako v roce 2012.

9. Závěr

Cílem této práce bylo zhodnocení hospodaření společnosti SML Jihlava pomocí analýzy poměrových ukazatelů, především pak dle analýzy: rentability, aktivity, zadluženosti a likvidity.

Z provedené analýzy poměrových ukazatelů jednoznačně vyplývá, že se stav podniku v posledních dvou sledovaných letech výrazně zlepšil. V letech 2008 – 2010 nebyly vypočtené ukazatele příliš pozitivní, ale od roku 2011 se většina počítaných ukazatelů zlepšila, což je pravděpodobně do jisté míry způsobené změnou vedení v ekonomickém úseku společnosti a následným zaměřením se na efektivní chod společnosti. V roce 2011 již většina ukazatelů dosahuje velmi pozitivních hodnot pro podnik a v následujícím roce 2012 již jsou tyto hodnoty i několikrát překračovány, což značí velmi pozitivní vývoj.

Při porovnání s konkurenčními podniky dosahuje SML Jihlava dobrých výsledků a to hlavně v posledních dvou letech, kdy konkurenční podniky jednoznačně převyšuje téměř ve všech ukazatelích a především pak v rentabilitě jsou velké rozdíly.

Závěrem lze říci, že momentální ekonomický stav společnosti je v pořádku. Podnik netíží žádné dluhy a celkový stav se každým rokem zlepšuje.

I. Summary

The main target of this Bachelor thesis was to evaluate a financial situation of SML Jihlava by using financial ratios analysis which is containing profitability ratios, asset management, debt management and liquidity ratios.

The study is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part describes specifics, financing and financial analysis opportunities of urban forests. In the practical part financial analysis for the selected company was performed. Followed by average values of profit and loss account from five chosen competitive enterprises. The financial analysis was then completed. The next part of the study contains comparison of the results.

SML significantly overperforms competition, especially in profitability when completion of comparison of calculated indicators is made.

In the end of thesis financial situation of company is evaluated based on obtained data.

Keywords: financial ratios, urban forests, profitability

II. Seznam použité literatury

- ČR. (1995). *Lesní zákon 289/1995 Sb.*
- Grünwald, R., & Holečková, J. (2009). *Finanční analýza a plánování podniku*. Praha: Ekopress, s. r. o.
- Kislingerová, E. (2007). *Manažerské finance*. Praha: nakladatelství C. H. Beck.
- Kupčák, V. (2003). *Ekonomika lesního hospodářství*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně.
- Marek a kol., P. (2009). *Studijní průvodce financemi podniku*. Praha: Ekopress, s. r. o.
- Matějček, J., & Skoblík, J. (1997). *SDRUŽOVÁNÍ VLASTNÍKŮ LESA, Proč a jak*. Praha 1: Ministerstvo zemědělství České republiky.
- Ministerstvo zemědělství, Č. (1997). *Příručka pro vlastníky lesa*. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR.
- Neumaier, I., & Neumaierová, I. (2002). *Výkonnost a tržní hodnota firmy*. Praha: GRADA Publishing, a. s.
- Pulkrab, K., Šišák, L., Bartuněk, J., & Blud'ovský, Z. (2005). *EKONOMIKA LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ - vybrané kapitoly*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze.
- Sedláček, J. (2011). *Finanční analýza podniku*. Brno: Computer Press, a. s.
- Schmithüsen, F., Kaiser, B., Schmidhauser, A., Mellinghoff, S., & Kammerhofer, A. (2009). *Podnikání v lesním hospodářství a dřevařském průmyslu*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze.
- Smejkal, V., & Rais, K. (2010). *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. Praha 7: Grada Publishing, a. s.
- Synek, M., & Kislingerová, E. (2010). *Podniková ekonomika*. Praha: C. H. Beck.
- Valach, J. (2006). *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. Praha: Ekopress, s. r. o.
- Van Kooten, G. C. (2004). *Land and forest economics*. Northampton: Edward Elgar Publishing Limited.
- Wöhe, G., & Kislingerová, E. (2007). *Úvod do podnikového hospodářství*. Praha: nakladatelství C. H. Beck.

III. Seznam grafů:

Graf 1: Vývoj výnosů (2008 - 2012) – v tis. Kč	31
Graf 2: Vývoj nákladů (2008 - 2012) – v tis. Kč	32
Graf 3: Rentabilita celkového kapitálu (ROA)	39
Graf 4: Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)	40
Graf 5: Rentabilita tržeb (ROS)	40
Graf 6: Obrat zásob (počet obrátek za rok).....	41
Graf 7: Obrat aktiv (počet obrátek za rok).....	42
Graf 8: Průměrná doba inkasa (ve dnech)	42
Graf 9: Celková zadluženost.....	43

IV. Seznam tabulek:

Tabulka 1: Zdroje ukazatelů	27
Tabulka 2: Analýza poměrových ukazatelů.....	27
Tabulka 3: Vzdělání zaměstnanců	29
Tabulka 4: Výměra v rámci ČR.....	30
Tabulka 5: Rentabilita celkového kapitálu	33
Tabulka 6: Rentabilita vlastního kapitálu	34
Tabulka 7: Rentabilita tržeb.....	34
Tabulka 8: Obrat zásob (počet obrátů za rok).....	35
Tabulka 9: Obrat aktiv	35
Tabulka 10: Průměrná doba inkasa.....	36
Tabulka 11: Celková zadluženost	37
Tabulka 12: Krytí úroků	37
Tabulka 13: Likvidita.....	38
Tabulka 14: Krytí úroků	43
Tabulka 15: Porovnání likvidity	44